

НОВЫЯ ШАНСЫ
ДЛЯ АНКАХВОРЫХ

9

Выдаецца
з 9 жніўня 1917 г.

Родная газета на роднай мове

ЗВЯЗДА

ВЕДАЙ СВАІХ...
НЕЗВЫЧАЙНЫХ
КУЛІНАРАЎ

13

16 ЛЮТАГА 2022 г.

СЕРАДА

№ 31 (29653)

ЦЫТАТА ДНЯ

Андрэй КУЗЬМІН,
генеральны дырэктар
ДНУ «Аб'яднаны інстытут
энергетычных і ядзерных
даследаванняў — Сосны»
Нацыянальнай акадэміі
наук:

«У нас сфарміраваны
дастатковы пул
экспертаў, якія ўжо
маюць вялікі досвед
правадзнення экспертыз
бяспекі ў галіне
выкарыстання атамнай
энергіі. Цяпер паспяхова
завершаны экспертызы
на этапах размяшчэння,
будавання і ўводу ў
эксплуатацыю першага
энергаблока. Робіцца
экспертыза дакументаў,
якія абгрунтоўваюць
ядзерную і радыяцыйную
бяспеку другога блока
Беларускай АЭС.
Безумоўна, з уводам
гэтых блокаў задачы, якія
стаяць перад экспертамі,
не завяршаюцца.
Неабходны вялікі комплекс
работ па навуковым
суправаджэнні бяспечнай
эксплуатацыі першага
і другога энергаблокаў
Беларускай АЭС,
вырашэнні пытанняў,
звязаных з аб'ектамі
з адпрацаваным палівам,
радыеактыўнымі адходамі
і цэлым шэрагу іншых
напрамкаў».

«Не толькі выкарыстоўваць рацыянальна, але і захаваць для будучых пакаленняў»

Так, на думку Прэзідэнта Беларусі, неабходна ставіцца да зямельных рэсурсаў

Фота: БелТА.

Тэму зямельных адносін і іх удасканалення абмяркоўвалі ўчора на нарадзе ў Палацы Незалежнасці. Папраўкі ў заканадаўства ва ўрадзе вывучалі, аналізавалі, даследавалі больш за год. Меркавалася, што па выніках дыскусіі Аляксандр Лукашэнка падпіша праект адмысловага ўказа па зямельных пытаннях, але выйшла інакш. Навацый будучы ўкрааненны ў Зямельны кодэкс.

Беларускі лідар быў азадачаны, ці сапраўды неабходныя нейкія змены ў гэтым сектары? Зямельныя адносіны — адчувальная тэма для любога грамадства. Яшчэ ў 1990-х беларусы абралі свой шлях у дадзенай сферы. Папраўкамі ў заканадаўства меркавалася перадаць шэраг істотных паўнамоцтваў кіраўніка дзяржавы на ўзровень урада, для будаўніцтва прыватных дамоў дазволіць выдзяляць участкі плошчай да 1 гектара. Прапанавалі пашырыць магчымасці па ўзаконванні самавольна занятых участкаў, змене мэтавага прызначэння участка да завяршэння будаўніцтва. Многія з навацый Прэзідэнт не толькі ўхваліў, але і пашырыў. А таксама дадаў да абмеркавання і прыняцця рашэнняў на нарадзе пытанні зямельных адносін з жыцця простых людзей.

СТАР. 2

Дзеля памяці

МІР — ГАЛОЎНАЯ КАШТОЎНАСЦЬ

Памяць воінаў-інтэрнацыяналістаў,
якія загінулі падчас вайны ў Афганістане,
ушанавалі на Востраве Мужнасці і Смутку ў Мінску

Двойчы на год, у тым ліку ў гадавіну вываду савецкіх войскаў з гэтай краіны, на Востраве Слёз, як яго называюць у народзе, надзвычай шматлюдна. Учора жадаючыя ускласці кветкі да помніка воінам-афганцам, якія вярнуліся дамоў у цынкавых трунах, было больш, чым звычайна. І гэта не толькі ўдзельнікі тых падзей, ужо старыя маці і немаладыя ўдовы, дзеці воінаў-інтэрнацыяналістаў, якія вярнуліся дамоў у якасці «грузу-200». Разам з імі ў гэты сімвалічны дзень у мітынг-рэвііме ўзялі ўдзел прадстаўнікі ўлады, сілавых структур, дэпутацкага корпуса, грамадскіх арганізацый, курсанты, студэнты і школьнікі.

— У свой час Савецкі Саюз уваходзіў у Афганістан, каб будаваць гэтую краіну, развіваць яе, — адзначыў першы намеснік кіраўніка Адміністрацыі Прэзідэнта Беларусі **Максім РЫЖАНКОУ**. — Разам з ваеннай дапамогай аказвалася садзейнічанне ў развіцці эканомікі, сельскай гаспадаркі, будавалася дарогі, стваралася новая вытворчасць. Калі б нам не перашкаджалі, зусім іншае аблічча сёння меў бы Афганістан.

СТАР. 4

КОРАТКА

- НАН правядзе рэспубліканскую дыктоўку па беларускай мове 21 лютага.
- Сасну ў форме трызубца знайшлі ў Беларускай пушчы.

- Поўны перавод Мінска на артэзіянскія крыніцы павінен быць скончаны да 2025 года.

КАБ СТАРАСЦЬ У РАДАСЦЬ

Аб чым трэба паклапаціцца дзецям,
каб з пажылымі бацькамі не здарылася бяды

Пакідаючы састарэлых бацькоў у вёсцы (і ў гарадскіх кватэрах таксама), дзеці, як правіла, думаюць аб тым, каб у іх былі патрэбныя лекі, прадукты. Напярэдадні ацяпляльнага сезона назапашваюць дровы, брыкет, каб з наступленнем халадоў старым было яшчэ і цёпла. Аднак, як паказвае практыка, мала хто з нашчадкаў клапаціцца аб самым галоўным — бяспецы сваіх ужо немаладых бацькоў. Падрамантаваць, калі ёсць такая неабходнасць, печ, абнавіць праводку, устанавіць у выпадку адсутнасці аўтаномны пажарны апаратчык — насамрэч не так шмат і трэба, каб быць упэўненым у тым, што ў бацькоўскім доме не здарыцца бяды.

СТАР. 5

ISSN 1990 — 763X

9 771990 763008

«Не толькі выкарыстоўваць рацыянальна, але і захаваць для будучых пакаленняў»

ЗЯМЕЛЬНЫ «КОД» БЕЛАРУСАЎ

На сустрэчы з удзелам губернатараў і членаў урада абмяркоўвалі, па словах Аляксандра Лукашэнка, без перабольшвання адно з найважнейшых пытанняў у жыцці любой краіны — зямельныя адносіны. Справядлівыя базавыя правілы распрадавання зямлёй — гэта падмурак стабільнасці ў грамадстве, пачаў Прэзідэнт.

Тэрытарыяльныя прэтэнзіі ён назваў самымі цяжкімі і балючымі як у міждзяржаўных, так і ў лакальных, нават прыватных пытаннях. Адміністраванне зямельных адносін — не проста збор нарматыўных правілаў, а скампанаваны шматяковы досвед і нават традыцыі выкарыстання зямлі на пэўнай тэрыторыі пэўным народам. «Уважлівыя адносіны да зямлі закладзеныя глыбока ў менталітэце людзей і ў іх гістарычнай памяці, культуры, традыцый прадкаў. І павінен сказаць, што ўсе народы ў крытэрыях зямельных адносін вельмі падобныя — усе цэняць зямлю, на якой жывуць, і гатовыя за яе змагацца ў краінных формах», — заўважыў Прэзідэнт.

Ён адзначыў: на заранку незалежнасці беларусы абралі шлях разумнага і эвалюцыйнага развіцця зямельнай сферы. «Мы не маглі дазволіць абрабаваць народ, дапусціць, каб зямля па-варскаму дзялілася і пераарызавалася сярод тых, хто мае да яе доступ і сярод тых, хто не мае да яе ніякіх адносін. Паступова і паслядоўна заступаючы краевугольныя камяні нашай палітыкі. Апошнія гады даказалі, што гэты падыход у поўнай меры адпавядае запятам нашага насельніцтва», — сказаў Прэзідэнт.

Ён мяркуе, што для большасці простых грамадзян зямельнае заканадаўства па сваёй адчувальнасці супастаўнае з канстытуцыйнымі палажэннямі, таму што датычыцца асабіста іх. На думку Прэзідэнта, менавіта дзякуючы высокай культуры землекарыстання краіна дабілася поспеху ў сельскай гаспадарцы і спакойна захоўвае сваю харчовую бяспеку. Больш за 40 працэнтаў нашай тэрыторыі пакрыта лясамі, і на гэтай аднаўляльнай аснове развіваецца лесапрацоўчая прамысловасць. Роля дадзенага сектара эканомікі будзе пастаянна ўзрастаць, заўважыў Аляксандр Лукашэнка.

Урад мяркуе, што наспела неабходнасць сур'ёзнай карэкцыроўкі дзеючага заканадаўства, і унёс Прэзідэнту свае прапановы ў выглядзе праекта ўказа. Перад тым як яго падпісаць, кіраўнікі краіны запытаўся: «У чым жа неабходнасць удасканалення нашых правільных зямельных адносін? Што неабходна дадаць, каб было лепш? Ці своечасовыя гэтыя новаўвядзенні? Ці неабходныя яны ўвогуле, і каму неабходныя? Сялянам, людзям, што з даўніх часоў жылі на гэтых землях? Ці камусьці, хто прыкапыў тут па невысокіх цэнах кавалкі пасярод Мінска і хоча свабодна распрадаваць гэтай зямлёй?»

Размова на нарадзе ішла і аб тым, каб перадаць шэраг істотных паўнамоцтваў кіраўніку дзяржавы ва ўзровень урада. Для будучыні прыватных дамоў прапанаваўся дазволіць выдзяляць участкі плошчай да аднаго гектара.

«Хачелася б, каб губернатары казалі, ці дастаткова ў нас зямельных рэсурсаў, каб,

не займаючыся пасечным земляробствам (зніштажэннем лясоў), надзяліць жадаючых адным гектарам. Па-моіму, мы сёння і шэсць-дзесяць «сотак» не можам забяспечыць жадаючым там, дзе яны хочуць набыць зямлю», — звярнуў увагу Аляксандр Лукашэнка.

Згодна з праектам указа, можаць быць пашыраны магчымасці па ўзаконванні самавольна занятых участкаў, змене мэтвага прызначэння ўчастка да завяршэння будаўніцтва. Акрамя таго, Савет Міністраў лічыць, што настаў час дазволіць свабоднае распадраджэнне ўчасткамі, атрыманымі ў тым ліку на льготных умовах.

Прэзідэнт яшчэ раз запытаў, каму выгадныя такія змены? «Я пакуль нічога не адмаўляю. Я задаю пытанні, і больш жорсткай форме. Як мне дакладваюць, адназначна меркаванне па праекце ўказа пакуль няма. Ёсць небяспека, што яго палажэнні ствараць пралазы для злоўжывання, спекуляцый і неразумнага, несправядлівага гандлю зямлёй. Ці не адрэем мы магчымасці для тых, хто назіпаўся капітал рознымі шляхамі і цяпер выкупіць самую лепшую зямлі краіны, а большасць грамадзян апынецца убакі? Ці сапраўды праект указа вырашае праблемы, якія хвалююць большую частку беларусаў?» — запытаўся кіраўнік краіны.

Ён звярнуў увагу на яшчэ адно вельмі хвалючае пытанне для насельніцтва. Любы жыхар можа прадаць сваю зямлю, на якой узведзены дом, але не можа пабудоваць на адным участку другі жылы дом.

«А калі мы дазволім пабудоваць? Такія выпадкі было няма. І ў Брэсцкай вобласці мы прымалі такія рашэнні. Жывуць бацькі, і ў іх паўгектара зямлі. А сын хоча там нешта пабудоваць, але немагчыма. Прышлося прымаць рашэнні. Вось тым пытанне ёсць, і яго неабходна вырашаць. Калі дастаткова зямельнага ўчастка, бацькі жывуць, а сын ці дачка хочуць пабудоваць дом, прыбудову — няхай, гэта яго ўчастак», — разважаў кіраўнік дзяржавы.

Прэзідэнт нагадаў, што хацеў бацьчы дакумент са стымулюючымі механізмамі, каб разгрупаваць людзей па краіне і не ўтвараць мегаагломерцыі вакол Мінска.

«Можна, дзесьці пад Смаленскам і неабходна танней прадаць участак ці бясплатна перадаць. І такіх зямель у нас дастаткова. Проста ў нас губернатары і ўрад чуюць, што кажа Прэзідэнт. А потым думваюць: «Ладна, што там...» Вы рызыкуеце. Я бачу нават у Турчына (Аляксандр, старшыня Мінаблвыканкама. — «Зв.»), калі выяжджа на другую кальцавую дарогу, на паўтара гектарах стаіць будка электрычная, а вакол пустыня. І гэта паўтара гектара, і куча слоупаў ад падстанцыі ідзе. І думаю, калі па-гаспадарску вывесці электрычнасць праз адну апору і ўвесці праз адну апору, вызваліцца паўтара гектара. Ідзі — будуй», — расказаў пра яшчэ адзін нюанс землеўладкавання вакол сталіцы Прэзідэнт.

ПРА АПЛЯВУХУ АД НАРОДА

Паводле кіраўніка дзяржавы, у краіне дастаткова далёкіх вёсчак, хутароў і прыгожых мясцін за 150-200 кіламетраў ад буйных гарадоў, якія асвойваліся і прыводзіліся ў парадак людзьмі. Адным з такіх месцаў

была радзіма Прэзідэнта. Ён расказаў, як з неперспектыўнай, выміраючай вёскі яна пад яго наглядом ператварылася ў камфортную для жыцця.

«Ладна. Скажучы, што гэта прэзідэнцкі куток! Але побач на мяжы з Віцебскай вобласцю — вёска Хімы. Я папрасіў вядомага бізнесмена паказаць, як трэба (аднаўляць вёску. — «Зв.»). На Копысі ж паказалі на прыкладзе гэтага яўрэйскага мястэчка. Мы яго прывялі ў парадак. Паказалі, як трэба развіваць гэтыя пасёлкі гарадскога тыпу, — паведаміў Аляксандр Лукашэнка. — Прыходзіць чалавек, бачыць свабодны ўчастак, купляе за капейкі, бо гэта ж не пад Мінскам».

Такім чынам аднавілі і ўпарадкавалі вёску Хімы Віцебскай вобласці. «Цяпер людзі з чарзе стаяць, каб туды прыехаць і адпачыць. З Масквы едуць! У парадак прывялі вёску. Вось што для нас сёння важна — гэта ўсё размеркаваць», — сказаў беларускі лідар.

Аляксандр Лукашэнка зноў актуалізаваў праблему і запытаў у кіраўніка сваёй Адміністрацыі Ігара Сяргеевіча: «Ведаеце колькі, Ігар Пятровіч, каштуе дом з участкам у вашым сяле (мясціна на ўвазе квартал, дзе жывуць чыноўнікі. — «Зв.»), калі яго прадаць на 15 «сотках»? Некаторыя да пяці мільёнаў прадаюць масквічам. Я ведаю такіх людзей. Яны прыязджаюць і купляюць усё. Калі вы хочаце ім дагэдзіць, чаго ж не хапае? Яны ж іх прадаюць свабодна. Якія тут неабходныя яшчэ змяненні і дапаўненні (у заканадаўстве. — «Зв.»)?!»

Прэзідэнт адзначыў, чаму так завастрае пытанне нарады. «Калі за яе возьмемся не з таго боку, атрымаем такую аплявуху ад народа. І заслужаную», — акцэнтаваў ён.

Аляксандр Лукашэнка дадаў, што асноўная праблема зямельных адносін у краіне сёння — гэта добраўпарадкаванне далёкіх вёсак.

«Калі б Леанід Канстанцінавіч (Зяц. — «Зв.»), былы губернатар, прыйшоў у свой

час і сказаў, што хоча хутар купіць, дык я садзейнічаў бы таму, каб бясплатна аддаць, але пад абавязальства — аднавіць яго, як было 50-70 гадоў таму. Я быў бы рад. Ён бы даў работу дзясятку чалавек. Я б яму дазволіў «прырэзаць» гектараў 10-15. Але пад абавязальства займацца сельскай гаспадаркай. Гэта было б па-гаспадарску», — прывёў прыклад кіраўнік краіны.

ПАХІЛЕНЫ ДОМ ДА УЛАДЗІВАСТОКА ДАВЯДЗЕ

Другая задача, якая ставілася Прэзідэнтам па праекце ўказа аб зямельных адносінках, — спрашчэнне тых працэдур, дзе практыка жыцця паказала, што ад іх можна адмовіцца, або адміністрацыйныя бар'еры і бюракратыя сталі празмернымі.

«Мы прымалі рашэнне нядаўна, каб пусціць дамы і сядзібы заняць, неабходна знайсці родных, якія б пахілены дом дазволілі прадаць. Такіх родных шукалі аж да Уладзівастока. І часта нават не знаходзілі нікога, а дамы так і стаялі. Прынялі рашэнні: калі два гады ці колькі дом стаіць свабодна, сельскі Савет, райвыканкам прадаюць гэты ўчастак. Гэта я разумею — дэбюракратызацыя», — адзначыў кіраўнік дзяржавы.

Па яго словах, прыпынкі ўлады — падыходзіць да ўсіх змен узважана, бо наданне зямельных участкаў павінен не столькі прыносіць дзяржаве эканамічную выгаду, колькі адпавядаць чаканням насельніцтва і рэальна вырашаць яго праблемы.

«Зямля — нацыянальны здабытак і найважнейшы рэсурс. Нам трэба не толькі выкарыстоўваць яе рацыянальна, але і захаваць для будучых пакаленняў. Таму землі сельскагаспадарчага і леснага прызначэння знаходзіцца і будуць знаходзіцца толькі ва ўласнасці дзяржавы. Пакуль», — рэзюмаваў Прэзідэнт.

Марыя ДАДАЛКА.

Каментарый у тэму

Мікалай СНАПКОЎ, першы намеснік прэм'ер-міністра, расказаў, што навацыямі па ўдасканаленні зямельных адносін урад займаўся больш за год і глыбока іх прааналізаваў:

«Акцэнт мы робім на развіццё сельскіх тэрыторый. Тое, што датычыцца тэрыторыі з акрэсленымі граніцамі населеных пунктаў, — гэта паўнамоцтвы мясцовых органаў ўлады. Тое, што ў межах населеных пунктаў, будзе рэгулявацца мясцовымі органамі ўлады. Мы не ўносілі прапанову па прымяненні нормаў да горада Мінска, абласных цэнтраў і раёнаў, размешчаных вакол абласных цэнтраў. Гэта не тая тэрыторыя развіцця, якую неабходна стымуляваць», — адзначыў Мікалай Снапкоў.

Расказаў ён і пра некаторыя навацыі, якія абмяркоўвалі на сустрэчы. — Памер участкаў у сельскіх населеных пунктах. «Сёння яны да 25 «сотак». Урад прапаноўваў іх зрабіць да аднаго гектара. Прэзідэнт прапанаваў не абмяжоўваць гектараў. А пры неабходнасці выдзяляць і больш для абслугоўвання жылга дома», — сказаў Мікалай Снапкоў.

— Выкарыстанне участкаў. «Прапаноўваецца больш варыяцыйны падыход, уключаючы трансфармацыю з уласнай прыватнага гаспадаркі ў тэрыторыю для абслугоўвання жылга дома і надворот», — працягнуў спікер.

— Дабленне участкаў. «Шмат прыкладаў таго, калі сын хоча пабудоваць дом разам з бацькам. На дадзены момант зрабіць гэта было складана», — дадаў першы намеснік прэм'ера.

— Парушэнне граніц выдзеленага ўчастка. «Урад прапанаваў узаконіць іх па факце ў выпадку, калі перавышэнне — не больш як дзесяць працэнтаў ад існуючай плошчы ўчастка. Прэзідэнт прапанаваў не абмяжоўваць дзесяцімі працэнтамі, а зыходзіць з існуючай сітуацыі па рашэнні мясцовых органаў ўлады, калі гэта не парушае горадабудаўнічыя нормы і не супадае з чужой тэрыторыяй», — паведаміў Мікалай Снапкоў.

Гэтыя і іншыя навацыі па рашэнні нарады прапішучы не ва ўказ Прэзідэнта, а ўкараніць у зямельны кодэкс.

Акцэнты

ЛЕТАСЬ ЭКСПАРТ ТАВАРАЎ СКЛАЎ АМАЛЬ \$40 млрд

МЗС апублікавала знешнепалітычны агляд па выніках мінулага года

Непасрэдны ўплыў на фарміраванне і рэалізацыю знешняй палітыкі Беларусі аказвала далейшае абвастранне геапалітычных і геаэканамічных супярэчнасцяў у глабальным і рэгіянальным разрэзах, нарасцанне дэстабілізацыі сферы міжнароднай бяспекі, заўважыў у Міністэрстве замежных спраў.

Як зазначаецца ў дакуменце, ключавая роля ў рабоце МЗС тра-

дыцыйна адвядзілася эканамічнай дыпламатыі. Аднаўленне сусветнай эканомікі дабраторна паўплывала на вынікі знешняга гандлю Беларусі. Па даных МЗС, летась экспарт тавараў склаў \$39,9 млрд, што на 36,7 працэнта больш за ўзровень папярэдняга года. Павышаным попытам на суветным рынку карысталіся беларуская прадукцыя нафтахіміі, машынабудавання, металургіі, дрэвапрацоўкі, харчовыя і сельскагаспадарчыя

тавары, прадукцыя лёгкай прамысловасці, мэбля, шкло, шкловалякно, цэмент. Беларуская прадукцыя пастаўлялася на рынкі 174 краін і тэрыторый, у тым ліку аднавіўся экспарт на рынкі 12 краін.

Прырост экспарту беларускіх тавараў летась назіраўся практычна ва ўсіх рэгіёнах свету. У найбольш высокім ступені (на \$4,1 млрд, або на 74,4 %) экспарт узрос у Еўрасоюз. Пры гэтым удалося нарасціць пастаўкі ў 21 краіну ЕС. Прырост экс-

парту ў Расію склаў 24,6 працэнта, у іншыя краіны ЕАЭС — 25,9 працэнта. У краіны СНД (без ЕАЭС) і Грузію экспарт павялічыўся на 67,3 працэнта, у асноўным за кошт нарошчвання паставак ва Украіну.

Экспарт у краіны далёкай дугі ўзрос на 21,4 працэнта, у тым ліку ў Кітай — на 16,1 працэнта. Доля краін ЕС і далёкай дугі ў агульным аб'ёме экспарту павялічылася да 35 працэнтаў. Сальда знешняга гандлю таварамі Беларусі за кошт

перавышэння тэмпаў росту экспарту над тэмпамі росту імпарту на 9,1 працэнтнага пункта палепшылася на \$1,7 млрд у параўнанні з 2020-м. Пры гэтым сальда знешняга гандлю таварамі і паслугамі ў выніку перавышэння тэмпу росту экспарту над тэмпам росту імпарту на 3,6 працэнтнага пункта склаўся дадатным у памеры \$3,8 млрд і палепшыўся ў параўнанні з папярэднім годам на \$1,9 млрд.

Пётр ДУНЬКО.

«НАСТРОЙ КАНСТРУКТЫЎНЫ»

3 чым ідуць на рэферэндум грамадскія назіральнікі

«Нашы назіральнікі будуць працаваць на кожным участку», — заявіў нядаўна старшыня Федэрацыі прафсаюзаў Беларусі Міхаіл Орда на пленуме Савета Мінскага гарадскога аб'яднання прафсаюзаў.

А крыху раней, у канцы студзеня, Федэрацыя прафсаюзаў сумесна з іншымі грамадскімі аб'яднаннямі прынялі дэкларацыю ў падтрымку рэферэндуму па ўнясенні змяненняў і дапаўненняў у Канстытуцыю і аб'явілі аб грамадскай ініцыятыве «Мы разам — за Беларусь».

Прафактыў і прадстаўнікі маладзёжнай, жаночай, ветэранскай арганізацыі, «Белай Русі» сталіцы аднагалосна падтрымалі гэтыя ініцыятывы.

«Аб'ектыўнае інфармаванне людзей аб маючым абдыцца рэферэндуме, тлумачэнне прапанаваных норм па змяненні Канстытуцыі і шырокае назіранне за галасаваннем па ўсёй краі-

не — галоўныя кірункі нашай сумеснай з грамадскімі аб'яднаннямі работы, — падкрэсліў Міхаіл Орда. — Нашы назіральнікі (ад прафсаюзаў, БРСМ, «Белай Русі», Саюза жанчын, ветэранскай арганізацыі і іншых грамадскіх аб'яднанняў) будуць працаваць на кожным участку. Ужо сёння ў многіх рэгіёнах яны ў ліку першых акрэдытаваны для правядзення назірання. У выніку ў нас будзе абсалютна поўная і дакладная інфармацыя аб ходзе галасавання. Мы працуем адкрыта і галосна і будзем аператыўна інфармаваць грамадства аб тым, як праходзіць рэферэндум. Каб была аб'ектыўная інфармацыя аб гэтай найважнейшай падзеі і ніхто не маніпуляваў праз укідванні і фэйкі свядомасцю людзей».

Аб тым, з якім настроем ідуць працаваць на рэферэндуме назіральнікі, мы запыталіся ў іх саміх.

за сваю будучыню. Пасля тых негатыўных падзей, з якімі мы сутыкнуліся, усім хочацца міру і стабільнасці. Мы ведаем вопыт іншых краін, той жа Украіны, Сірыі, у справы якіх умешваюцца сілы звонку, сеюць непакоі, нянавісць, правакуюць канфлікты. Таму нашы людзі поўняра рашучасці прагаласаваць за тую дапаўненні і змяненні, якія ўнесены ў Асновы Закон. Бо гэты гарант будучага мірнага жыцця нас і нашых дзяцей.

Ніна ТАВОСТАВА, супрацоўнік Будаўнічага трэста № 20 г. Светлагорска, назіральнік участковай камісіі ўчастка для галасавання № 31 г. Светлагорска:

— У якасці назіральніка падчас правядзення рэферэндуму вылучана ад Беларускага прафсаюза работнікаў будаўніцтва і прамысло-

васці будаўнічых матэрыялаў. У мяне ўжо ёсць вопыт такой работы. Таксама неаднойчы калектыў вылучаў быць членам участковай выбарчай камісіі і падчас выбараў Прэзідэнта, і на выбарах дэпутатаў. Рада, што атрымала акрэдытацыю ў якасці назіральніка. Зараз мы складаем графік дзяжурстваў падчас дэпартаментнага галасавання. Непасрэдна ў дзень правядзення рэферэндуму буду працаваць ужо з самага адкрыцця выбарчай ўчастка і да таго часу, пакуль не скончыцца падлік галасоў. У сваёй рабоце ў якасці назіральніка настройваюся на тое, каб уважліва сачыць за ходам працэсу, але не перашкаджаць выбарчай камісіі. Падчас работы ў складзе ўчастковай камі-

сіі на прэзідэнцкіх выбарах сутыкалася з фактамі, калі людзі спрабавалі некалькі разоў прагаласаваць на участках. Але мы уважліва сачылі за гэтым, правяралі, ці прагаласаваў чалавек на сваім участку па месцы рэгістрацыі, і ўсё прайшло дастаткова спакойна. Цяпер у якасці назіральніка я таксама буду звяртаць увагу на такія факты, сачыць за тым, як арганізаваны працэс. У свой адрас чакаю толькі добразычлівага стаўлення. Магу сказаць, што ў маім калектыве будаўнікоў усе традыцыйна досыць актыўна ўдзельнічаюць ва ўсіх выбарчых кампаніях, імкнучыся аддаць свае галасы яшчэ на дэпартаментным галасаванні.

Запісалі Нэлэ ЗІГУЛЯ, Наталля КАПРЫЛЕНКА, Святлана ЯСКЕВІЧ.

Лідзія ВАЛЮШКА будзе назіральнікам на выбарчым участку вёскі Лінова Пружанскага раёна, назіраць за рэферэндумам вылучана райкамам прафсаюзаў работнікаў АПК:

— Разуменню сваю адказнасць за працэс правядзення рэферэндуму, — гаворыць Лідзія Анатольеўна. — Нашы людзі гатовы прыняць удзел у найважнейшай палітычнай кампаніі. Асабліва калі размаўляеш з вясковымі жыхарамі старэйшага пакалення, яны аднадушна выказваюцца, што галоўнае ў краіне на сёння — захаваць мір і спакой. Астатняе можна здабыць сваёй працай. І гэта яскрава прасочваецца на прыкладзе нашай вёскі, якая цяпер называецца аграгарадком. Я працую загадчыцай склада ў ААТ «Ліноўскае». Прыйшла суды 42 гады таму маладым спецыялістам і адпрацавала ўвесь час у сельскай гаспадарцы. На маім вачас сельгаспрадпрыемства набірала моц, паступова раслі ўраджаі, надой, прывагі. Адначасова будавалася жыллё для працаўнікоў. Наша гаспадарка цяпер — гэта калектыў у 170 чалавек, для якіх найважнейшымі фактарамі з'яўляюцца зарплата, сацпакет, добрабыт сям'я.

У вёсцы функцыянуе і паспяхова развіваецца яшчэ адно прадпрыемства сістэмы АПК — Аранчыйская птушкафабрыка. Там таксама доволі вялікі калектыў. Наколькі мне вядома, людзі атрымліваюць прыстойную зарплату, пастаянна вядзецца мадэрнізацыя і паляпшаецца вытворчасць.

У нас самы лепшы ў раёне дзіцячы садок, суды ездзяць пераймаць вопыт з іншых устаноў адукацыі. Ёсць цудоўны Дом культуры, школа. Даволі развітая інфраструктура гандлю і бытавога абслугоўвання. Пакрысе развіваецца прыватны бізнес. Што паказальна, маладыя людзі бяруць участкі ў вёсцы і будуць жылі. Усё гэта важна, і трэба не страціць таго, што напрацоўвалася гадамі, а падтрымліваць і развіваць далей. Вось з такім настроем мы і падыходзім да рэферэн-

думу. Аб гэтым гаварылася, калі на сустрэчу з нашым калектывам прыехаджаў дэпутат Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Аляксандр Ляўчук.

Гутаркі праходзілі ў канструктыўным рэчышчы. Гаварылі аб надзённым, большасць членаў калектыву выказаліся за тое, што неабходна прыйсці на выбарчыя участкі.

Толькі аднойчы ўдзельнічала ў выбарчай кампаніі, гадоў дзесяць таму, — працягвае Лідзія Анатольеўна, — таксама ў якасці назіральніка. Цяпер маю намер прысутнічаць на участку не толькі ў асновы дзень галасавання, але і ў папярэднія, бо законнасць і парадак павінны быць і тады.

Дар'я МІХАЛКОВСКАЯ, педагог гімназіі № 10 г. Гомеля, будзе назіральнікам Цэнтральнай раённай камісіі ў абласным цэнтры:

— Упершыню бяру ўдзел у якасці назіральніка падчас правядзення галасавання. Вылучана ад Беларускага рэспубліканскага саюза моладзі. Прымала актыўны ўдзел у дыялогавых пляцоўках па абмеркаванні змяненняў і дапаўненняў Канстытуцыі як на ўзроўні горада, так і вобласці, і краіны. Настрой на работу бадзёры. Рыхтую сябе да таго, каб спакойна, упэўнена, уважліва падсыці да выканання сваёй задачы. Не сумняваюся, што ўсё пройдзе годна, з захаваннем усіх норм заканадаўства.

У мяне няма асцярогі, што ў сваёй працы падчас правядзення галасавання магу сутыкнуцца з правакацыямі ці негатыўным стаўленнем да сваёй асобы. Для мяне асабіста ўдзел у рэферэндуме не толькі як чалавека, які пакіне свой голас, але і як назіральніка — вельмі адказны, бо усведмяю, якую місію мне даверылі. Думаю, што і як чалавек, грамадзянін, як спецыяліст у сваёй галіне пасля вопыту работы назіральнікам буду ўжо крыху іншай. Яшчэ хочацца сказаць, што для маладых людзей такі досвед важны, каб потым падзяліцца ім з ад-

нагодкамі, стаць больш упэўненым у абгрунтаванні сваёй грамадзянскай пазіцыі.

Артур СЕЛЯЗНЁў, загадчык архіва бабруйскага ААТ «Славянска», назіральнік участковай камісіі Ленінскага раёна Бабруйска:

— У якасці назіральніка выступаю не ўпершыню, ужо ёсць пэўны вопыт. Сутнасць місіі ў тым, каб адсочваць захаванне законнасці з абодвух бакоў — і камісіі, і тых, хто прыйшоў галасаваць. На жаль, не заўсёды бывае спакойна, 2020 год таму прыклад. Прышлося мець справу з несвадомымі грамадзянамі, якія знаходзіліся пад уплывам апазіцыйных структур і правакавалі дзейнасць выбарчай камісіі практычна на ўсіх участках. Для назіральніка галоўнае — працягваць карэктнасць і тактоўнасць, бо самы галоўны на выбарчым участку — старшыня камісіі. Наша справа — не ўмешвацца, а толькі назіраць. А калі нешта пайшло не так, своечасова папярэдзіць яго. Здараюцца розныя сітуацыі: старшыня і члены камісіі могуць чагосьці не ўбачыць або сутыкнуцца з непрадказальнымі паводзінамі грамадзян. У мінулы выбарчую кампанію быў выпадак, калі чалавек у п'яным запале некалькі разоў станавіўся ў чаргу па бюлетэнь. Было відаць, што ён спецыяльна распальвае атмасферу. Член камісіі папярэдзіла, што ён ужо прагаласаваў і павінен пакінуць тэрыторыю ўчастка. Той жа ёй пярэчыў, даказваючы адваротнае. Прышлося ўмяшчацца і яшчэ раз нагадаць, што ён сваё права ўжо выкарыстаў.

Ведаю, што да некаторых назіральнікаў паступалі пагрозы, але мяне асабіста ніхто не залузваў. Я ў Бабруйску з'яўляюся старшынёй Саюза дэсаннікаў, сваю пазіцыю ніколі не хаваю — адкрыта выступаю за незалежнасць нашай дзяржавы і яе росквіт, за прыстойнасць і законнасць, за мірную будучыню нашых дзяцей. Закон адзіны для ўсіх незалежна ад чыноў і званняў. Сёння я назіраю, што людзі настроены прыйсці на рэферэндум і прагаласаваць

РАШЭННЕ РЭСПУБЛІКАНСКАГА РЭФЕРЭНДУМУ

27 лютага 2022 года - рэспубліканскі рэферэндум па пытанні ўнясення змяненняў і дапаўненняў у Канстытуцыю Беларусі

На рэферэндум вынесена пытанне

Рэферэндум праводзіцца шляхам усеагульнага, свабоднага, роўнага і тайнага галасавання.

Рэферэндум лічыцца праведзеным, калі ў ім прыняло ўдзел больш за палову грамадзян, унесеныя ў спісы для галасавання.

РАШЭННЕ ЛІЧЫЦА ПРЫНЯТЫМ

калі за яго прагаласавала большасць грамадзян, унесеныя ў спісы для галасавання.

Вынікі рэферэндуму ўсталяваюцца на пасяджэнні ЦВК. Паведамленне аб выніках публікуецца ў друку Цэнтральнай камісіі ў саміздзены тэрмін.

РАШЭННЕ, ПРЫНЯТАЕ РЭСПУБЛІКАНСКІМ РЭФЕРЭНДУМАМ

- падпісваецца Прэзідэнтам Рэспублікі Беларусь і падлягае неадкладнаму афіцыйнаму апублікаванню,
- уступае ў сілу праз 10 дзён пасля яго афіцыйнага апублікавання,
- мае абавязковую сілу і з'яўляецца неад'емнай часткай Канстытуцыі Беларусі.

Датай прыняцця рашэння рэферэндумам лічыцца дзень рэферэндуму.

Крыніца: ЦВК Беларусі.

© Інфаграфіна БЕЛАТА

МІР — ГАЛОЎНАЯ КАШТОЎНАСЦЬ

(Заканчэнне.)

Пачатак на 1-й стар.

Былі сілы, якія застаюцца і сёння, якія гадавалі тэрарыстаў, спансравалі бандфарміраванні, непасрэдна аказвалі фінансавую і ваенную падтрымку тэрарыстам. Гэта і перашкодзіла нам выканаць да канца той інтэрнацыянальнай абавязак, якога чакалі ад нас афганцы. Гэта ўрок мінулага, такое не павінна паўтарыцца ў будучыні. Яны патрэбныя для таго, каб мы разумелі каштоўнасць міру, стабільнасці, бяспекі і, самае галоўнае, заўсёды верылі і разумелі, што тыя ахвяры нашых хлопцаў у Афганістане былі недарэмнымі. Сё-

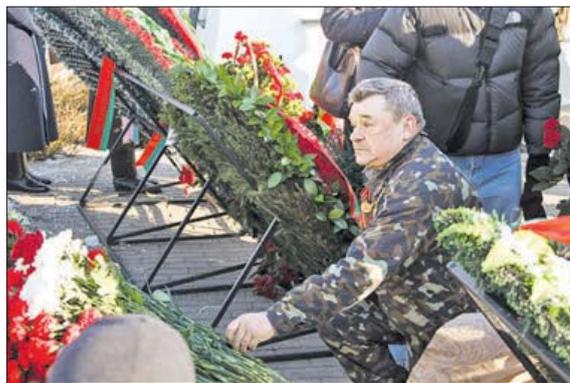
няшняя сітуацыя паказвае, што гэта сапраўды так.

Як паведаміў міністр **внутраных спраў генерал-лейтэнант мільціў Іван КУБРАКОЎ**, ветэранская арганізацыя арганізуе ўнутраныя справы сёння налічвае 750 супрацоўнікаў, якія прайшлі пекла Афганістана. «Менавіта на іх прыкладзе мы выходзім маладо пакаленне, — заўважыў кіраўнік мільціўскага ведамства. — Для таго каб не паўтарылася гэтая страшная вайна, мы павінны памятаць усіх тых, хто застаўся на

зямлі Афганістана. А яшчэ, самае галоўнае, памятаць іх семі, аказваць дапамогу. Многія вярнуліся адтуль інвалідамі. Сёння яны маюць патрэбу ў клопаце — і дзяржавы, і працоўных калектываў. Мы не забываем пра сваіх воінаў-інтэрнацыяналістаў, заўсёды дапамагем ім. Ганарымся тымі, хто, прайшоўшы пекла Афганістана, потым працягнуў службу ў арганізацыях «внутраных спраў».

Нягледзячы на сваіх паважных ўзрост, Ганна Стукальская не магла не прыйсці ў гэты дзень

на Востраў Слэз. Для жанчыны гэта своеасабліва сустрэча з сынам. Яна стаіць побач з партрэтам свайго Сяргея, які трымае сувораец, і дагэтуль не можа змірыцца, што не мае магчымасці абняць роднага чалавека. Сяргей Стукальскі мог у Афганістан і не трапіць — некалькі разоў у сувязі з дрэнным зрокам яму давалі адтэрміноўку ад арміі. Але малады чалавек заўсёды хацеў служыць. Вядома, нават у самым жудасным сне ён не мог уявіць, што гэта будзе за служба, якая

скончылася для яго праз сем месяцаў...

— 15 лютага 1989 года сыходзілі нашы хлопцы з Афганістана, мы глядзелі па тэлевізары, якія рухаліся на брані радасныя, вясёлыя, шчаслівыя, што вяртаюцца дахаты, — успамінае маці воіна-інтэрнацыяналіста. — Тыя, хто сустрэў іх, радаваліся. Мы ж, бацькі загінулых хлопцаў, глядзелі на гэтыя кадры і ведалі, што не ўбачым сваіх сыноў. Іх даставілі дамоў у цынкавых трунах, ноччу, каб ніхто не бачыў. Мы нават не маглі, як трэба, развітацца з імі...

Анатолію Рухліньскаму пашчасціла вярнуцца дамоў. Аднак тыя падзеі заўсёды засталіся ў яго памяці. Сёння ён прысвячае сваім баявым таварышам, якія не вярнуліся, вершы, што называе споведдзю. «Мы — апошняе пакаленне, якое бачыла, што такое вайна, прайшлі праз яе, — кажа ветэран вайны ў Афганістане. — Пабыўшы ў адлечыні ад Радзімы, вельмі цэнніце яе, як і мір і спакой, даражэйшага за якія нічога няма».

Па словах воіна-інтэрнацыяналіста Мікалая Балюнова, нікога не прымушаў ехаць у Афганістан. «Савецкія вайскоўцы ехалі туды па ўласным жаданні і з годнасцю выканалі свой інтэрнацыя-

нальны абавязак, — кажа ён. — Нас, кадравых ваеннаслужачых, рыхтавалі да баявых дзеянняў у Афганістане. Мы ўсё разумелі, але гэта не значыць, што нам не было страшна».

У Афганістане я адказваў за жыцці паўтары тысячы чалавек, — расказвае былы камандзір 24-га гвардзейскага танкавага палка Міхал Казлоў. — Бацькі салдат мне пісалі лісты і прасілі: «Камандзір, беражы жыцці нашых сыноў!» А мне самому тады было 34 гады. Мы ўвайшлі ў Афганістан самыя першыя, рыхтаваліся да гэтага. Таму калі нехта кажа, што мы не ведалі, куды накіроўваемся, гэта няпраўда.

Як падкрэсліў старшыня **савета Беларускага саюза ветэранаў вайны ў Афганістане Валерыя ГАЙДУКЕВІЧ**, воіны-інтэрнацыяналісты з'яўляюцца нашчадкамі ўдзельнікаў Вялікай Айчыннай вайны. «Гэта людзі, якія са зброяй у руках адстойвалі інтарэсы дзяржавы, выконвалі баявыя загады Радзімы, — адзначаў кіраўнік ветэранскай арганізацыі. — Гэта людзі, з якіх сёння можна браць прыклад. Мы, ветэраны вайны ў Афганістане, імкнёмся перадаць маладому пакаленню тое, чым мы жылі, што абаранялі і дзеля чаго гэта рабілі. Ад таго, што мы ўкладзем у галовы нашаму маладому пакаленню, і залежыць, якой у будучыні будзе наша краіна».

Вераніка КАНЮТА.
Фота Лізаветы ГОЛАД.

ШТО Ё СВЕЦЕ РОБІЦЦА

У Радзе падлічылі, у колькі абыходзіцца Украіне паніка з-за «ўварвання» Расіі

Кіраўнік фракцыі прэзідэнцкай партыі «Слуга народа» ў Вярхоўнай Радзе Давід Арахамія заклікаў прааналізаваць недакладную інфармацыю, якую сушэветныя СМІ распаўсюджваюць датычна сітуацыі вакол Украіны. Аб гэтым ён заявіў у эфіры тэлеканала «1+1».

«Адкрытыя фэйкі ў CNN, Bloomberg, WSJ... Мы павінны вывучыць, таму што гэта — элементы гібриднай вайны. Людзі павінны разумець, што гэтая паніка каштуе цяпер Украіне 2-3 мільярды долараў кожны месяц», — падкрэсліў палітык.

Пры гэтым ён растлумачыў, што Кіеў не можа пазычыць сродкі на замежных рынках з-за «шалёных» ставак.

«Мы сёння ўстанавілі новы рэкорд. Парты. Гэтыя вучэнні каля партыі — шмат эксперыменту адмаўляецца. Мы лічым кожны дзень страты эканомікі. І потым распаўсюджваем гэтую інфармацыю праз МЗС нашым партнёрам. Таму што яны павінны разумець: калі хтосьці вырашае перамясціць пасольства ў Львоў, такая навіна будзе каштаваць эканоміцы Украіны некалькі сотняў мільянаў долараў», — рэзюмаваў Арахамія.

Гісторыя з магчымым «расійскім уварваннем» ва Украіну актыўна «раскручваецца» на Захадзе з сярэдзіны восені мінулага года. ЗША паслядоўна ўказваюць на меркаванае ўзмацненне прысутнасці Расіі каля ўкраінскіх граніц, пагражаючы Маскве новымі санкцыямі ў выпадку эскаляцыі.

У СААЗ агучаць вынікі даследавання аб паходжанні COVID-19 у найбліжэйшыя тыдні

Навукова-кансультацыйная група па новых небяспечных патэгенах Сушэветнай арганізацыі аховы здароўя, якая вывучае паходжанне каранавіруса, у найбліжэйшыя тыдні агучыць вынікі сваёй работы, заявіў кіраўнік еўрапейскага аддзялення СААЗ Ханс Клюгз, перадае РІА «Навіны».

«У кастрычніку мінулага года СААЗ заснавала Навукова-кансультацыйную групу па паходжанні новых патэгенаў. Яна збіралася сем разоў, і мы чакаем некаторыя вынікі кі рэкамендацыі ў найбліжэйшыя тыдні», — сказаў Клюгз на брыфінгу.

Да гэтага рэспубліканцы з Палаты прадстаўнікоў Кангрэса ЗША Джэймс Камер і Джым Джордан адправілі міністру аховы здароўя і сацыяльных службаў краіны Хаўэру Бесерэ ліст, у якім выказалі меркаванне, што галоўны інфекцыяніст краіны Энтані Фаўчы схаваў інфармацыю, звязаную з тэорыяй аб лабараторным паходжанні каранавіруса.

Амерыканскія навукоўцы раскрылі таямніцу з'яўлення вады на Зямлі

Даследчыкі з Ліверморскай нацыянальнай лабараторыі (ЗША) зрабілі яшчэ адзін важны крок на шляху да адказу на пытанне, адкуль на Зямлі з'явілася вада.

Шляхам вывучэння ізатопнага складу месяцавых парод яны здолелі паказаць, што касмічныя целы, якія ўдзельнічалі ў старажытным сутыкненні, што сфарміравала сістэму Зямля — Месяц, не былі багатыя на лятучыя элементы, у прыватнасці вадку. Такім чынам, асноўная маса вады на Зямлі або ўжо прысутнічала тут першапачаткова, або калісьці была даставлена нейкім надзвычайным багатым на вадку аб'ектам. «Зямля яшчэ нарадзілася з вадой, якая ў нас сёння ёсць, альбо нас ударыла нешта, што складалася ў асноўным з чыстай H₂O, у якой амаль не было нічога іншага. Наша даследаванне выклікае метзэрты ці астэроіды як магчымыя крыніцы вады на Зямлі і рашуча ўказвае на варыянт «нараджэння з вадой», — сцвярджае касмахімік Грэг Брэнэдз, адзін з сааўтараў артыкула.

Саюзная рашучасць — 2022

На авансцэне — ракетчыкі

У межах беларуска-расійскага вучэння былі ажыццёўлены баявыя пускі

Яны былі выкананы з тактычнага ракетнага комплексу «Точка». На ўчастку мясцовасці «Палескі», што на Гомельшчыне, разлікі 465-й ракетнай брыгады ўчора нанеслі групы ракетны ўдар па цэлі, якая знаходзілася на адлегласці звыш 70 кіламетраў. Міністр абароны генерал-лейтэнант Віктар ХРЭНІН, які назіраў за дзеяннямі ваеннаслужачых, ацаніў выкананне пастаўленай задачы на «выдатна».

Сумеснае беларуска-расійскае вучэнне «Саюзная рашучасць — 2022» працягваецца. Як нагадаў пасля пуску кіраўнік абароннага ведамства, яго мэты — недапушчэнне і адбіццё знешняй агрэсіі ў ходзе вядзення абарончай аперацыі, супрацьдзеянне тэрарыстычным выклікам і пагрозам, забяспечэнне бяспекі Саюзнай дзяржавы. «Мы нікому не пагражаем, ні адну з дзяржаў не разглядаем як патэнцыяльнага праціўніка», — падкрэсліў Віктар Хрэнін.

У ходзе першага этапу правяраны лагістыка, ваенная інфраструктура па прыёме груповак, размяшчэнні войскаў і шматлікіх матэрыяльных сродкаў, — расказаў міністр абароны. — Гэты экзамен вытрыманні. Мы можам бачыць, што нашы сістэмы кіравання вельмі дакладна спалучаюцца, бачым высокі ўзровень вывучкі і моцны маральны дух. Мы гатовы забяспечыць бяспеку нашай Саюзнай дзяржавы.

Раскрываючы дэталі тэлефоннай размовы з міністрам абароны Украіны, якая днём адбылася, Віктар Хрэнін сказаў, што гэта была ініцыятыва абароннага ведамства Украіны. «Я, вядома, яе падтрымаў. Мы абмеркавалі шэраг балючых тэм. Паказалі адзін аднаму, што адкрытыя да дыялогу», — заўважыў міністр абароны.

Вераніка КАНЮТА.

Калектыву РВУ «Выдавецкі дом «Звязда» выказвае глыбокае спачуванне вядучаму тэхнічнаму рэдактару Лідзіі Міхайлаўне Нікіткінай у сувязі з вялікім горам, якое яе напаткала, — смерцю МАЦІ.

Рэфэрэндум

БЯСПЕКА І ПАРАДАК НА ВЫБАРЧЫХ УЧАСТКАХ

Гомельшчына актыўна рыхтуецца да ўдзелу ў рэспубліканскім рэфэрэндуме па ўнясенні змяненняў і дапаўненняў у Канстытуцыю Рэспублікі Беларусь. На асаблівым кантролі — забеспячэнне мер па ахове грамадскага парадку ў дні галасавання, па супрацьдзеянні магчымым правакацыям і недапушчэнні беспарадкаў. Праваахоўнікі рэгіёна ў гэтай рабоце ўжо працуюць на папярэдням.

Пытаннем забеспячэння правапарадку на тэрыторыі вобласці падчас правядзення галасавання журналісты пацікавіліся ў начальніка ўпраўлення ўнутраных спраў Гомельскага аблвыканкама **Аляксандра ШАСТАЙЛЫ**. Па словах кіраўніка ведамства ў рэгіёне, органы ўнутраных спраў вобласці правялі разлік сіл і сродкаў, стварылі рэзервы для таго, каб гарантаваць бяспеку і правапарадак у час рэфэрэндуму. Сёння супрацоўнікі аддзелаў унутраных спраў працуюць ва ўзаемадзеянні з кіраўнікамі, членамі камісій па рэфэрэндуме, падкрэсліў **Аляксандр Шастайла**:

— На кожным участку для галасавання — і пры датэрміновым галасаванні, і не-

пасрэдна 27 лютага — будуць знаходзіцца супрацоўнікі аддзелаў унутраных спраў. На гэты момант рэзкіх ускладненняў аператыўнай абстаноўкі не прагназуецца.

Пры гэтым, як удакладніў начальнік УУС Гомельскага аблвыканкама, праваахоўнікі амаль зафіксаваныя факты спроб напружання сітуацыі вакол галасавання:

— Такія факты зарэгістраваныя і ў нас. У міліцыю звярнуліся члены камісій, якім пачалі паступаць у першую чаргу праз інтэрнэт пэўныя выклікі і пагрозы. Мы на іх рэагуем, па кожным факце праводзім праверку. — падкрэсліў **Аляксандр Шастайла**.

Кіраўнік ведамства ў рэгіёне таксама засяродзіў увагу, што

на працягу мінулага года праваахоўнікамі, у першую чаргу абласным упраўленнем на барацьбе з арганізаванай злачыннасцю і карупцыяй, была праведзена значная работа па выяўленні актыўных удзельнікаў экстрэмісцкіх каналаў. У пераважнай большасці гаворка аб грамадзянах, якія працяглы перыяд учынялі злачынствы па арт. 130 Крымінальнага кодэкса: распальванне расавай, нацыянальнай, рэлігійнай або іншай сацыяльнай варожасці. З улікам досведу электаральнай кампаніі 2020 года праваахоўнікі рэгіёна ставяць для сябе задачу спрацаваць на папярэджанне і не дапусціць перашкоды рабоце на ўчастках.

— За час, які застаўся да пачатку датэрміновага галасавання, мы актывізуем гэту работу, — дадаў **Аляксандр Шастайла**.

Наталля КАПРЫЛЕНКА.

У ТЭМУ

На Гомельшчыне валанцёры прайшлі навучанне, як дапамагчы маламабільным, састарэлым людзям, грамадзянам з абмежаванымі магчымасцямі ўзяць удзел у рэфэрэндуме.

Абласны камітэт БРСМ правёў навучальны інтэнсіў для добраахвотнікаў, якія будуць дзяжурчыць падчас правядзення рэспубліканскага рэфэрэндуму. На ініцыятыву БРСМ найбольш актыўна арганізаваны валанцёры руху «Добрае сэрца».

Як паведаміла першы сакратар абласнога камітэта БРСМ **Вераніка ГУДКОВА**, у асноўным актыўнасць будзе задзейнічана на вялікіх участках для галасавання. Валанцёры будуць адзетыя ў футболкі і куртки з сімволікай БРСМ, мець пры сабе бэйдж, каб можна было звярнуцца па дапамогу па адрасе. Усяго на Гомельшчыне жаданне выступіць валанцёрамі падчас правядзення рэфэрэндуму выказалі 300 чалавек.

Добраахвотнікі прайшлі навучальны інтэнсіў ад прадстаўнікоў Беларускага таварыства інвалідаў па зроку, Гомельскага абласнога цэнтра алімпійскага рэзерву па параалімпійскіх і дэфлімпійскіх відах спорту і педагогаў-псіхолагаў Гомельскага дзяржуніверсітэта імя Ф. Скарыны.

Валанцёры «прайгралі» розныя жыццёвыя сітуацыі, з якімі яны могуць сутыкнуцца падчас работы на участках для галасавання. Добраахвотнікі прайшлі навучанне бяспечнаму суправаджэнню людзей на інвалідных калёсках, атрымалі рэкамендацыі па этыцы зносін з маламабільнымі грамадзянамі, інвалідамі па зроку. Педагог-псіхолаг расказала, якія справіцца з канфліктнымі сітуацыямі, якія могуць скласціся падчас работы валанцёраў.

КАБ СТАРАСЦЬ У РАДАСЦЬ

(Заканчэнне.)

Пачатак на 1-й стар.)

І гэта не проста словы. Ратавальнікі не перастаюць біць трывогу: амаль кожны дзень у краіне на пажарах гінуць людзі. Сярод ахвяр агню ніяка не пажылых людзей, у хатах ці кватэрах якіх не было створана ўмоў для бяспечнага пражывання. Дык, можа, гэта адзінокая старыя, якім папросту не было каму дапамагчы, выкажаце здагадку вы. Не зусім. Падрыхтаваць да зімы пец, а таксама ўстанавіць аўтаномныя пажарныя апавяшчальнікі пажылым людзям, якіх няма каму даглядаць, дапамагаюць сельскія Саветы. Амаль ва ўсіх тых, хто апошнім часам гіне на пажарах, ёсць дзеці, родныя людзі...

АХВЯРЫ АГНЮ

Ноччу 8 студзеня ратавальнікам паступіла паведамленне аб пажары ў кватэры шматкватэрнага жыллага дома ў пасёлку Альба, што ў Нясвіжскім раёне. Супрацоўнікі МНС, калі прыбылі на месца здарэння, выявілі шчыльнае задымленне ў кватэры на трэцім паверсе.

— Калегі правялі разведку: па знешніх прыкметах агню не было відаць, — расказаў старшы памочнік начальніка цэнтру аператыўнага кіравання **Нясвіжскага раённага аддзела па надзвычайных сітуацыях Аляксандр АБЦЕШКА**. — Стварыўшы званю газыдымабаронцаў, камандзір

аддзялення старшыня ўнутранай службы **Максім Бандарэнка** і кіроўца старшыня ўнутранай службы **Віктар Цвірко** падняліся на трэці паверх, дзе размяшчалася кватэра, у якой было шчыльнае ўзгаранне. У калідоры кватэры ратавальнікі знайшлі газпадынопенсіянерку. Па папярэдняй інфармацыі, жанчына, адчушы моцны пах дыму, выявіла ўзгаранне мэблі, якое, хутчэй за ўсё, узнікла ад пакінутай свечкі.

Як высветлілася пазней, газпадныя паспрабавала справіцца з узгараннем самастойна, але спробы былі беспаспяховай — пенсіянерка накіравалася да выхаду, паслізнулася і ўпала. Самастойна пакінуць кватэру яна ўжо не змогла. Ратавальнікі вынеслі жанчыну на вуліцу. Узгаранне было ліквідавана.

22 чалавекі былі эвакуіраваны падчас пажару ў Салігорску 5 лютага. Жыхароў вымусілі ноччу выйсці на холад з-за таго, што ў адной з кватэр шматпавярховка адбылося ўзгаранне. Газпадны той злашчаснай жывой плошчы з'яўлялася пажылая жанчына.

— Калі мы думалі аддзяленнямі пажарнай аварыйна-ратавальнай часці № 1 пад'язджалі да месца выкліку, з боку праезнай часткі агню не было відаць, — раскрыў дэталі здарэння начальнік варты **Салігорскага гарадскога раённага аддзялення надзвычайных сітуацый Аляксей ГАЛЕЕЎ**. — Каля пад'езда нас сустрэў сусед. Мы ў

складзе званю газыдымабаронцаў падняліся на другі паверх, з-пад дзвярэй ішоў дым. На стук ніхто не адчыніў. Суседзі сцвярджалі, што ўнутры знаходзіцца жанчына. Выкарыстоўваючы бензарэз, мы трапілі ў кватэру: унутры было моцнае задымленне. Недалёка ад увахода мы выявілі газпадню, яна была без прытомнасці.

Ратавальнікі вынеслі жанчыну на вуліцу і перадалі медыкам. Іншыя супрацоўнікі МНС прыступілі да ліквідацыі ўзгарання: у жылым памяшканні адкрытым полымем гарэў жолак. Суседзю з паверхаў, якія размяшчаюцца ніжэй і вышэй кватэры, у якой адбыўся пажар, эвакуіравалі. Ніхто з іх, у тым ліку дзеці, не пацярпеў. Газпадныя кватэры, у якой адбылося ўзгаранне, была шпіталізавана ва ўстанову аховы здароўя з тэрмічнымі апёкамі 15% цела. Праз некалькі дзён пенсіянерка памерла ў бальніцы.

І гэта толькі некалькі фактаў з аператыўнай зводкі Міністэрства па надзвычайных сітуацыях за апошнія паўтара месяца. Смерці на пажарах фіксуецца амаль кожны дзень. Людзі пажылога ўзросту — найбольш частыя ахвяры агню. І калі б у іх своечасова праверылі справнасць пячонага абсталявання або хоць бы ўстанавілі аўтаномныя пажарныя апавяшчальнікі, некалькіх трагедый можна было б пазбегнуць.

У АДКАЗЕ ЗА РОДНЫХ

Трэба сказаць, што адзінокая пажылыя людзі не толькі на кантролі мясцовай улады. Ім, а таксама шматдзетным сем'ям і асобам, якія злоўжываюць алкаголем, рэгулярна ўдзяляюць увагу і ратавальнікі. На дадзены момант у краіне праходзіць маштабная інфармацыйная кампанія «Бяспечнае старасць», накіраваная на прыцягненне увагі дарослых дзяцей на тое, што ад іх залежыць бяспека пажылых бацькоў. Аб гэтым у гарадах і сельскіх населеных пунктах нагадваюць яркія тэматычныя банеры: «Мы не зможам пачаставаць вас сырадожам замест вайшай бабулі!», «Мы не зможам спячы піражкі замест вайшай бабулі!», «Мы не зможам звязаць шкарпэткі замест вайшай бабулі!».

Як паведамляюць у Міністэрстве па надзвычайных сітуацыях, асноўнымі прычынамі пажараў у домаўладаннях пажылых грамадзян з'яўляюцца парушэнне пра-

вілаў эксплуатацыі і ўстройства пячонага ацяплення, электраправодкі і электраабсталявання, неасцярожнае абыходжанне з агнём пры спальванні смецця на прысядзібнай тэрыторыі.

— Кожны можа знізіць рызыку ўзнікнення пажару ў сваім доме, а значыць, паклапаціцца аб сваёй жа бяспецы, бяспецы родных, — звяртае увагу **афіцыйны прадстаўнік Мінскага абласнога ўпраўлення Міністэрства па надзвычайных сітуацыях Анастасія ШВАЙБОЎЦА**. — І сёння пры сустрэчах у працоўных калектывах, пры зносінах з газпадарами хат мы звяртаем увагу на ўстаноўку ў кожным жылым памяшканні аўтаномнага пажарнага апавяшчальніка. Менавіта гэты прыбор можа выявіць пажар на ранняй стадыі, што дазволіць пазбегнуць гібелі людзей і вялікай матэрыяльнай шкоды. Прыбор рэагуе на задымленне і падае гучны гукавы сігнал, які разбудзіць нават таго, хто спіць. Вядомыя выпадкі, калі гук прыбора чуюць нават суседзі.

Адна з апошніх трагедый — пажар у Стаўбцоўскім раёне, у якім загінулі два чалавекі. Ахвяр магло быць больш: дзякуючы аўтаномнаму пажарнаму апавяшчальніку, які спрацаваў у кватэры, дзе адбылося ўзгаранне, суседзі даведліся аб небяспецы, выклікалі ратавальнікаў і аператыўна пакінулі свае кватэры.

Вераніка КАНЮТА.

Брестский филиал РУП «Институт недвижимости и оценки» извещает о проведении открытого аукциона по продаже права заключения договора аренды недвижимого имущества, принадлежащего РУП «Брестское отделение Белорусской железной дороги»

Наименование и местоположение объекта	Начальная цена продажи, руб.	Срок договора аренды
ЛОТ: «Здание котельной» с составными частями по адресу: Брестская обл., г. Брест, ул. Шоссейная, 14/3 (инвентарный номер по ЕГРН 100/С-42071) площадью 95,5 кв. м (здание котельной), 156,0 кв. м (плитка тротуарная), 8,41 кв. м (ворота), 152,52 кв. м (забор), 4,9 кв. м (труба дымовая)	480,39	5 (пять) лет

Организатор аукциона: Брестский филиал РУП «Институт недвижимости и оценки», 224005, г. Брест, ул. Наганова, 10-329, тел. 80162 40 87 01

Аукцион состоится 11 марта 2022 г. в 11.00 по адресу: г. Брест, ул. Наганова, 10-325

Сведения о документах, которые необходимо представить для участия в аукционе, правила проведения аукциона содержатся на сайте организатора аукциона www.oscenkabrest.by, также можно узнать по телефонам: 8 (0162) 40-87-01, 40-87-02

Извещение о проведении аукциона размещено на сайте Государственного комитета по имуществу Республики Беларусь (<https://au.nca.by/auction/8672>)

ОАО «ЭнКоСтрой»

(г. Минск, ул. Монтажник, 39-201)

проводит очередное общее собрание акционеров ОАО «ЭнКоСтрой» в очной форме 21 марта 2022 года в 11.00

Место проведения собрания: ОАО «ЭнКоСтрой», г. Минск, ул. Монтажник, 39, к. 208.

Повестка дня собрания

- Итоги финансово-хозяйственной деятельности Общества за 2021 год и основные направления деятельности Общества в 2022 году.
- Отчет совета директоров Общества.
- Отчет ревизионной комиссии Общества.
- Утверждение годовой бухгалтерской отчетности Общества за 2021 год.
- О выплате дивидендов и утверждение распределения прибыли Общества за 2021 год.
- Утверждение основных направлений использования чистой прибыли Общества в 2022 году и 1-м квартале 2023 года.
- Избрание членов совета директоров Общества.
- Избрание членов ревизионной комиссии Общества.
- О размере вознаграждения членам совета директоров и ревизионной комиссии Общества.
- Утверждение решений совета директоров.

Регистрация лиц, имеющих право на участие в собрании, будет проводиться в день проведения собрания с 10.00 до 14.45 по адресу: ОАО «ЭнКоСтрой», г. Минск, ул. Монтажник, 39, к. 208.

Участники собрания должны иметь при себе документ, удостоверяющий личность (представители акционера – документ, удостоверяющий личность и доверенность).

Дата составления списка владельцев ценных бумаг для регистрации участников собрания по состоянию реестра акционеров на 11.03.2022 г.

Время и место ознакомления лиц, имеющих право на участие в собрании, с материалами по вопросам повестки дня общего собрания: с 9.00 до 9.30, в рабочие дни с 01.03.2022 г. по 21.03.2022 г. по адресу: ОАО «ЭнКоСтрой», г. Минск, ул. Монтажник, 39, к. 208. УНП 191303197

ИЗВЕЩЕНИЕ О ПРОВЕДЕНИИ (ПОВТОРНЫХ) ТОРГОВ

Организатор аукциона, оператор ЭТП	ООО «Расантхорт», г. Минск, ул. Беды, 33, помещение 339. Адрес ЭТП: www.torgi24.by		
Продавец	ООО «ДжамилеСтрой», г. Минск, ул. Клары Цеткин, д. 51, пом. 12		
Предмет торгов			
Лот	Наименование (назначение), инвентарный номер	Начальная цена	Минимальная цена
806	Торговое помещение с и/н 500/D-798785176	1 470 391,10	1 396 871,54

расположенные по адресу: г. Минск, пр-т Рокоссовского, 150Б-95

Размер шага составляет 5 % от начальной цены лота

Задаток 10 % от начальной цены предмета торгов в белорусских рублях перечисляется на р/с BY66UNBS30120893600010000933 в ЗАО «БСБ Банк», код UNBSBY2X, г. Минск, пр-т Победителей, 23/3, УНП 191514793, получатель: ООО «Расантхорт»

Срок подписания договора купли-продажи: 5 (пять) рабочих дней после торгов

Условия оплаты предмета торгов
Победитель торгов (pretendent на покупку) обязан оплатить предмет аукциона в соответствии с договором купли-продажи, но не позднее 30 (тридцати) дней со дня проведения торгов, если иной срок не установлен собранием (комитетом) кредиторов

Торги проводятся в порядке, установленном регламентом электронной торговой площадки ООО «Расантхорт», размещенным по адресу: www.torgi24.by

Победитель аукциона (pretendent на покупку) обязан возместить затраты на проведение торгов и оплатить вознаграждение организатору аукциона в размере 5 % от цены продажи лота в течение 5 (пяти) дней со дня проведения аукциона. Затраты на организацию и проведение торгов составили: по лоту (для каждого лота) – не более 2 500,00 бел. руб.

Дата и время начала торгов: 04.03.2022 в 09.00.

Дата и время окончания торгов: 04.03.2022 в 16.00.
Торги продлеваются на 3 минуты с момента подачи ставки в случае, если ставка поступила менее чем за 3 минуты до окончания торгов

Дата и время окончания приема заявок: 02.03.2022 до 17.00 на ЭТП ООО «Расантхорт» по электронному адресу: www.torgi24.by

Контактные данные:
+375 (29) 607-79-50; +375 (29) 607-27-87.
E-mail: info@torgi24.by

ЗАО «БелБанкротАукцион», организатор торгов по продаже имущества ООО «БелДревМебель-Про» (УНП 591024829), объявляет о проведении 18.03.2022 г. в 09.00 публичных торгов в электронной форме на электронной торговой площадке bankrottorg.by

Перечень предметов торгов публично размещен по ссылке: <https://bankrottorg.by/wp-content/uploads/2022/02/spisok-imushhestva-beldevremebel-pro.pdf>

Ознакомиться с предметом торгов можно в рабочее время, предварительно связавшись с контактным лицом по тел. +375 (29) 866-10-00, Наталья Николаевна.

Продавец: ООО «БелДревМебель-Про».
Организатор торгов: ЗАО «БелБанкротАукцион», 220015, г. Минск, ул. Гурьского, д. 226, комн. 501; +375296083100; contact@bankrottorg.by.

Для участия в торгах необходимо уплатить задаток в размере 10 % от начальной стоимости лота не позднее 17.03.2022 г. на р/с BY16 UNBS3012 0116 4010 0000 8933, в ЗАО «БСБ Банк», БИК UNBSBY2X, УНП 193417684, получатель – ЗАО «БелБанкротАукцион». Назначение платежа: задаток за участие в торгах по лоту № (номер лота).

Заявления на участие в торгах принимаются с 9.00 16.02.22 по 17.00 17.03.22 организатором торгов: ЗАО «БелБанкротАукцион», 220015, г. Минск, ул. Гурьского, д. 226, комн. 501; +375296083100; contact@bankrottorg.by.

Перечень документов, прилагаемых к заявлению на участие в торгах:
- свидетельство о государственной регистрации юр. лица (ИП);
- устав юридического лица;
- решение высшего органа управления юридического лица об участии в торгах, о заключении договора купли-продажи предмета публичных торгов в электронной форме, по итогам их проведения;

- для физических лиц: 31, 32, 33 стр. паспорта.

Организатор торгов может отказаться от проведения торгов не позднее чем за пять дней до даты проведения торгов.

Оформление участия в торгах в соответствии с регламентом ЭТП. Победителем торгов признается лицо, предложившее наивысшую цену за предмет торгов.

Оформление результатов торгов в соответствии с регламентом ЭТП в день проведения торгов.

В случае признания торгов несостоявшимися предмет торгов может быть продан единственному участнику, подавшему заявление на участие в торгах (pretendent на покупку), при его согласии по начальной цене, увеличенной на пять процентов.

Затраты на организацию и проведение электронных торгов составили: стоимость размещения объявления в газете «Звезда» согласно смете; аукционный сбор 5 % от цены реализации предмета торгов.

Срок подписания договора купли-продажи: в течение пяти рабочих дней со дня проведения аукциона.

Срок оплаты по договору купли-продажи: в течение тридцати календарных дней со дня проведения аукциона.

ЗАО «БелБанкротАукцион», организатор торгов по продаже имущества ООО «БелДревМебель-Док» (УНП 591029662), объявляет о проведении 18.03.2022 г. в 09.00 публичных торгов в электронной форме на электронной торговой площадке bankrottorg.by

Перечень предметов торгов публично размещен по ссылке: <https://bankrottorg.by/wp-content/uploads/2022/02/spisok-imushhestva-beldevremebel-dok.pdf>

Ознакомиться с предметом торгов можно в рабочее время, предварительно связавшись с контактным лицом по тел. +375 (29) 866-10-00, Наталья Николаевна.

Продавец: ООО «БелДревМебель-Док».
Организатор торгов: ЗАО «БелБанкротАукцион», 220015, г. Минск, ул. Гурьского, д. 226, комн. 501; +375296083100; contact@bankrottorg.by.

Для участия в торгах необходимо уплатить задаток в размере 10 % от начальной стоимости лота не позднее 17.03.2022 г. на р/с BY16 UNBS3012 0116 4010 0000 8933, в ЗАО «БСБ Банк», БИК UNBSBY2X, УНП 193417684, получатель – ЗАО «БелБанкротАукцион». Назначение платежа: задаток за участие в торгах по лоту № (номер лота).

Заявления на участие в торгах принимаются с 9.00 16.02.22 по 17.00 17.03.22 организатором торгов: ЗАО «БелБанкротАукцион», 220015, г. Минск, ул. Гурьского, д. 226, комн. 501; +375296083100; contact@bankrottorg.by.

Перечень документов, прилагаемых к заявлению на участие в торгах:
- свидетельство о государственной регистрации юр. лица (ИП);
- устав юридического лица;
- решение высшего органа управления юридического лица об участии в торгах, о заключении договора купли-продажи предмета публичных торгов в электронной форме, по итогам их проведения;

- для физических лиц: 31, 32, 33 стр. паспорта.

Организатор торгов может отказаться от проведения торгов не позднее чем за пять дней до даты проведения торгов.

Оформление участия в торгах в соответствии с регламентом ЭТП. Победителем торгов признается лицо, предложившее наивысшую цену за предмет торгов.

Оформление результатов торгов в соответствии с регламентом ЭТП в день проведения торгов.

В случае признания торгов несостоявшимися предмет торгов может быть продан единственному участнику, подавшему заявление на участие в торгах (pretendent на покупку), при его согласии по начальной цене, увеличенной на пять процентов.

Затраты на организацию и проведение электронных торгов составили: стоимость размещения объявления в газете «Звезда» согласно смете; аукционный сбор 5 % от цены реализации предмета торгов.

Срок подписания договора купли-продажи: в течение пяти рабочих дней со дня проведения аукциона.

Срок оплаты по договору купли-продажи: в течение тридцати календарных дней со дня проведения аукциона.

ОАО «КЛИМОВИЧСКИЙ ЛИКЕРО-ВОДОЧНЫЙ ЗАВОД»

информирует о том, что 03.03.2022 года состоятся третьи повторные электронные торги по продаже имущества (здания, сооружения, оборудования и транспорт), расположенного по адресу:

- Могилевская область, г. Климовичи, ул. Набережная, 10;
- Могилевская обл., г. Климовичи, ул. Волкова, 10;
- Могилевская область, Быховский район, аг. Грудиновка, ул. Тихая, д. 7;
- Могилевская область, Кричевский район, аг. Красная Буда, ул. Заводская, 11;
- Могилевская область, Костюковичский район, д. Пасека;
- Могилевская область, Хотимский район, аг. Забельшин;
- Могилевская область, г. Костюковичи, ул. Заводская, 1.

А также состоятся вторые повторные электронные торги по продаже имущества:

- автомобиль «ГАЗ-3102» год выпуска – 1996, регистрационный знак 5147 ТХ;
- автомобиль «ГАЗ-53» год выпуска – 1988, регистрационный знак ТП1352;
- теплицей «ЛАМБЕРЕТ 32С» год выпуска 1986, регистрационный знак 3332 ТВ.

С информацией об условиях проведения электронных торгов можно ознакомиться на сайтах: torgi.gov.by и bankrot.gov.by.

Редaktionная пасведчанне № 11 ад 20.03.2018 г. рэдактара аддзела рэдакцыйнай газеты «Звезда» рэдакцыйна-выдавчэй установе «Выдавецкі дом «Звезда» ДАДАЛКІ Марыі Сяргееўны лічыць несапраўдным.

Открытое акционерное общество «Белагропромбанк» сообщает, что 25 марта 2022 года в соответствии с решением Наблюдательного совета ОАО «Белагропромбанк» от 11 февраля 2022 года, протокол № 2,

ПРОВОДИТСЯ ГОДОВОЕ ОБЩЕ СОБРАНИЕ АКЦИОНЕРОВ В ОЧНОЙ ФОРМЕ

Место нахождения общества и место проведения собрания: 220036, г. Минск, проспект Жукова, 3.

Повестка дня

- Об итогах финансово-хозяйственной деятельности ОАО «Белагропромбанк» за 2021 год и задачах на 2022 год.
- О заключении Ревизионной комиссии ОАО «Белагропромбанк» по результатам проведения ежегодной ревизии финансовой и хозяйственной деятельности ОАО «Белагропромбанк» за 2021 год.
- Об утверждении годовой индивидуальной бухгалтерской (финансовой) отчетности ОАО «Белагропромбанк» за 2021 год.
- О распределении прибыли ОАО «Белагропромбанк» за 2021 год и нормативах распределения прибыли в 2022 году.
- О работе Наблюдательного совета ОАО «Белагропромбанк» в 2021 году.
- Об избрании членов Наблюдательного совета ОАО «Белагропромбанк».
- Об избрании членов Ревизионной комиссии ОАО «Белагропромбанк».
- Об утверждении изменений в Устав открытого акционерного общества «Белагропромбанк».

Время начала проведения собрания – 15.00.

Список лиц, имеющих право на участие в Общем собрании акционеров, составляется на основании реестра владельцев ценных бумаг, сформированного по состоянию на 11 февраля 2022 года.

Лица, имеющие право на участие в Общем собрании, могут ознакомиться с перечнем информации (документов) при подготовке к проведению собрания по адресу: г. Минск, пр-т Жукова, 3, следующим образом:

при регистрации лиц, имеющих право на участие в собрании, им предоставляются для ознакомления следующие документы:

- информация о деятельности ОАО «Белагропромбанк» за 2021 год, указанная в пункте 3 настоящего решения;
- информационный бюллетень о показателях работы ОАО «Белагропромбанк» за 2021 год;
- годовая индивидуальная бухгалтерская (финансовая) отчетность ОАО «Белагропромбанк» за 2021 год в составе: бухгалтерский баланс; отчет о прибылях и убытках; отчет об изменении собственного капитала; отчет о движении денежных средств;
- аудиторское заключение по результатам проведения аудита годовой индивидуальной бухгалтерской (финансовой) отчетности за 2021 год;
- заключение Ревизионной комиссии ОАО «Белагропромбанк» по результатам проведения ежегодной ревизии финансовой и хозяйственной деятельности ОАО «Белагропромбанк» за 2021 год;
- проекты решений собрания;
- отчет о результатах самооценки эффективности деятельности Наблюдательного совета ОАО «Белагропромбанк», его членов, внутренней оценки эффективности деятельности Правления ОАО «Белагропромбанк»;
- сведения о кандидатах, выдвигаемых в Наблюдательный совет и Ревизионную комиссию ОАО «Белагропромбанк».

Регистрация лиц, имеющих право на участие в Общем собрании акционеров, будет проводиться по месту проведения собрания 25 марта 2022 г. с 13.45 до 14.45 при предъявлении документов, подтверждающих их личность и полномочия.

Телефоны для справок: 8 (017) 229 64 10 или 229 64 20.

Лицензия на осуществление банковской деятельности № 2 от 13 февраля 2019 года выдана Национальным банком Республики Беларусь. УНП 100893551.

ОАО «Стройтрест №7» извещает своих акционеров (их представителей) о проведении 25 марта 2022 г. годового общего собрания по адресу: г. Минск, пр-т Машерова, 20

ПОВЕСТКА ДНЯ СОБРАНИЯ

- Об итогах работы Общества в 2021 году и основных направлениях развития на 2022 год.
- Отчет совета директоров и ревизионной комиссии о работе в 2021 году.
- Утверждение годового бухгалтерского баланса Общества и направлений использования чистой прибыли за 2021 год. О дивидендах за 2021 год.
- О направлениях использования прибыли Общества в 2022 году.
- Выборы членов совета директоров и ревизионной комиссии.
- Внесение изменений в Положение о совете директоров Общества.

Место проведения собрания по месту нахождения ОАО «Стройтрест №7»: г. Минск, пр-т Машерова, 20.

Начало работы собрания в 15.00.

Регистрация участников собрания с 14.00 до 14.50 в день проведения собрания по месту его проведения. Акционеру при себе иметь документ, удостоверяющий личность, представителю акционера – документ, удостоверяющий личность, доверенность или договор.

Список акционеров для регистрации и участников собрания будет составлен по данным реестра акционеров на 01 марта 2022 г.

Орган, создающий собрание: совет директоров Общества, основание созыва: протокол от 26.01.2022 № 22/26-01.

С материалами по вопросам повестки дня собрания можно ознакомиться в рабочие дни (понедельник-пятница) с 14.00 до 17.00, начиная с 24.02.2022, по месту нахождения Общества.

Совет директоров ОАО «Стройтрест №7»

УНП 100512659

В связи с утерей считать недействительным свидетельство о государственной регистрации ООО «Владимир-Строй», УНП 190799949.

Утерянный бланк полиса формы 2РН серия КЕН № 0043426 ЗАО «КЕНТАВР», УНП 100985903, считать недействительным.

Любі сваё!

ЁСЦЬ ТАКАЯ НЕПРЫКМЕТНАЯ РЭЧКА

Каб наблізіцца да культуры нашых продкаў, трэба, як высвятляецца, зусім няшмат: прыгледзецца да родных мясцін, пачуць легенды, якія перадаваліся з вуснаў у вусны і, магчыма, адправіцца ў падарожжа. Такім чынам прыпынак першы...

Курган, паводле тлумачальнага слоўніка, гэта высокі старадаўні магільны насып, распаўсюджаны на ўсіх кантынентах, апроч Аўстраліі і Антарктыды. На тэрыторыі сталічнага жыллага раёна Малінаўка ў пачатку XX стагоддзя курганом было больш за 70, у 1970-х гадах — каля 30.

Адзін з іх, часоў Кіеўскай Русі, захаваўся на скрыжаванні праспектаў газеты «Звязда» і Любімава. На раскопках перад па-

чаткам забудовы раёна тут былі знойдзены рэшткі керамікі, нож, каралі — сведчанні былога паселішча, у памяць пра якое на карце горада з'явіліся вуліца Курганная, універсам «Ля кургана», прыпынак «Курган». Археалагі Інстытута гісторыі Акадэміі навук БССР усталювалі тут ахоўную зону...

Прыпынак другі. Нашы мясціны багатыя на разнастайныя стаянкі, селішчы, замчышчы... Паміж вуліцай Касманаўтаў і паркам Паўлава можна ўбачыць, напрыклад, панараму старажытнага гарадзішча ранняга жалезнага веку: месца, дзе калісьці знаходзілася цэлая група кургану. Расійскі археолаг Ф. П. Пакроўскі ў 1890-х гадах даследаваў гэтыя мясціны. У яго кнізе «Археологическая карта Виленской губернии» ўпамінаюцца вёскі Дворышча, Новы Двор, рака Мышка.

Старажытныя гарадзішчы і курганныя могільнікі на Міншчыне даследаваў і наш Язэп Драздовіч. З яго рукапіснага «Дзённіка» легенда, запісаная з вуснаў аднаго з месцічаў: «...На гэтай гары калісь у старасвецкія часы стаяў вялікі замак, а ў ім жыла красавіца княжна, якая ў часе нейкай вайны — калі замак быў абложаны і падпалены... запрэгла шасцярных коней у павозку са званкамі ды, разгнаўшы іх скрозь агонь і рады ворагаў, шыбанула з гары ў раку. Людзі кажуць, што раз у год чуюць званкі, нібы княжна раз'язджае па дну ракі».

Язэп Драздовіч згадвае замак, князёўну, аблогу і пажар. Гэтыя землі ў сярэднявеччы былі ўласнасцю магнатаў з роду Радзівілаў...

Прыпынак трэці — на беразе рэчкі Мышка. Гэтую назву, па словах краянаўцаў, яна атрымала за свае відавочныя якасці: маленькая, непрыкметная, якая губляецца сярод кустоў і густой травы. Версія гэтая пацвярджаецца і на практыцы: не кожны мясцовы жыхар ведае пра яе існаванне. Калі ж спытаеце, хто-ніхто параіць накіравацца ў парк Паўлава, хто-ніхто — да прыпынку грамадскага транспарту «Ручай Мышка», думаючы, што рэчка павінна быць побач.

Яна, гэтая Мышка, і сапраўды з'ява ўнікальная, бо і выток, і вусце ракі знаходзяцца ў межах аднаго раёна сталіцы, бо злучаецца з самай старой у горадзе сажалкай у былой вёсцы Пятроўшчына.

І яшчэ: ці шмат вы бачылі ў Мінску рэк, якія цякуць па гора-

дзе ледзь не ў першародным выглядзе? Мышка якраз такая. Ёй удалося пазбегнуць долі Нямігі, Тарасаўкі ды іншых рэк, якіх не пашкадавалі ні час, ні ўрбанізацыя. Тут нам удалося запісаць яшчэ некалькі легендаў — пра алешнік, Матусевічаў выган, пра вёскі Азярцо, Багатырова, Шчомысліцу ды іншыя, што знаходзяцца побач з нашай Малінаўкай...

А наогул колькасць легендаў ды паданняў на тэрыторыі невялікага рэгіёна — сведчанне багатай духоўнай спадчыны, цікавай тым, што за кожнай гісторыяй хаваюцца нейкія рэальныя абставіны і падзеі, нейкае зерне ісціны.

Лізавета Каралёва, Анастасія Нагапеяна, вучанцы 9 «Б» класа гімназіі № 174.

г. Мінск.

Весткі з месцаў

Газета па-ранейшаму маладая

Кармянскай «раёнцы» «Зара над Сожам» — 90. Прыгожая дата! Пра многае ўспамінаецца з яе нагоды.

Дасылаць свае допісы ў газету я пачаў яшчэ школьнікам. Не дзіва, што пасля заканчэння ўніверсітэта ўладкаваўся на работу менавіта сюды.

Кармянскі раён мае сельскагаспадарчую накіраванасць, таму і пісалі мы ў асноўным пра вяскоўцаў. Згадваю, як уважліва сачылі, напрыклад, за работай камбайнера Мікалая Караткевіча, які гэтай быў удастоены звання Героя Сацыялістычнай Працы.

Не абыходзілі ўвагай і мясцовую прамысловасць. Словам, пісалі пра ўсё, што адбывалася ў раёне, у тым ліку — пра недахопы. І, вядома ж, пра катастрофу на Чарнобыльскай АЭС, пра радыяцыю, якая далаяцела, на жаль, і да нашай Кармяншчыны. У выніку з раёна была адселена значная частка насельніцтва, найперш — сем'яў з малымі дзецьмі...

Тым не менш, раён захаваўся, захаваўся і газета. Сёння яна выходзіць раз на тыдзень на шаснаццаці старонках. Калектыв пад кіраўніцтвам галоўнага рэдактара Алены Лешчанок імкнецца зрабіць выданне цікавым і змястоўным. У публікацыях мноства знаёмых прозвішчаў. Па іх можна вызначыць, з якой мясцовасці той ці іншы чалавек... «Раёнкі» ўвогуле, тым і адрозніваюцца ад вялікіх газет, што яны свае, у максімальнай ступені набліжаны да чытача.

Удачай калектыву можна лічыць публікацыю пра цікавых людзей, пра доўгажыхароў, якіх у раёне аказалася нямала.

...Дзевяноста і газеце. Салідны ўзрост, аднак «Зара над Сожам» па-ранейшаму маладая і баявая. Такой яе ведаюць і любяць чытачы.

Алег Шведаў, заслужаны журналіст Беларускага саюза журналістаў.

г. Мінск.

Паміж намі, жанкамі

«Герой» чужога рамана...

«Волас сівее, галава шалее»... Найчасцей так кажуць пра мужчын. Але ж нешта падобнае здараецца і з намі, жанчынамі. Асабліва калі быт — адладжаны, дзеці — падгаданыя, а пачуцці паміж іх бацькамі не тое прытуліліся, не тое і наогул зніклі?

Якраз у такі перыяд майі сяброўцы сустрэўся Ён. Сустрэўся як быццам выпадкова, хоць нічога дзіўнага ў тым не было. Яны даўно ўжо хадзілі ды ездзілі аднымі і тымі сцэжамі, па адных і тых жа справах...

Ён зачаліў яе першым — заўсміхаўся, загаварыў, даў зразумець, што усур'ёз зацікавіўся. Гэта рабіла сяброўцы гонар, падавала надзею, што не ўсё яшчэ страчана, што яна ў свае амаль сорак яшчэ можа падабацца!.. Прычым — не абы-каму. Новы паклоннік аказаўся не проста вельмі сімпатычным вонкава. Ён быў цікавым суразмоўнікам і галантным кавалерам; ён, здавалася, усё ведаў і разумееў пра жанчын і гэтак шчодро абсыпаў кампліментамі... «Ну чаму мы сустрэліся так позна? — крыўдавала на лёс Галіна. — Чаму не раней, калі абодва былі свабоднымі?»

...Распачынаць нейкія адносіны цяпер яна проста баляса. Ён, на шчасце, не падганяў: як выглядала, чакаў, угаворваў, настойваў, а паралельна...

Праз нейкі час Галія са здзіўленнем заўважыла, што ў яе «героя», здаецца, хоць такое — шукаць прыгод на сваю і чужую галаву: заляцацца да іншых жанчын, прызначаць імі спатканні, круціць раманы, ды што там — нават разбураць сем'і...

З іё, дзякаваць богу, гэтага не атрымалася і атрымацца ўжо не магло, бо сабраўся жаніцца старэйшы сын. Ёй трэба было думаць аб тым, як прыняць у сям'ю нявестку, як справіць вяселле,

● Наўздагон жанчыны любяць вушамі...

— Тата, а што за свята было 14 лютага?
— Ой, сыноч, гэта такі дзень, калі падманваюць нават больш, чым 1 красавіка.

за мяне? — «Лепшым». — «Цікава, чым?» — насцярожыўся «герой». — «Ты, баюся, не зразу-мееш». — «А раптам?.. Ты ўсё ж скажы!» — «Ты ды слухай: ён быў прыстойным чалавекам, які мо і не ўмеў прыгожа гаварыць, але ўсё жыццё клапаціўся пра мяне і дзяцей, пра сям'ю, а не пра тое, каго б яшчэ «ашчэлівіць» сваёй увагай». На тым яны і разышліся. Ужо назаўсёды.

Таццяна Новік,

г. Клецк.

Чалавек — чалавеку

«ВОСЬ ТАК ЯНО УСЁ ПАЧЫНАЕЦА...»

«У камп'ютары нейкіх файлаў назбіралася... Трэба на вёсці парадка», — вырашыла аднойчы вечарам і, як той казаў, завісла... Галоўнае — не столькі там розных тэкстаў, колькі светлых душэўных успамінаў. Ну вось жа...

Сакрэты сяброўства

Ідзём з унукам дадому. — Ты з кім у садку сябруеш? — пытаю ў малага.

Дзяніс нейкі час маўчыць, потым паспешліва пералічвае з дзясятка імёнаў хлопчыкаў, а нарэшце ледзь чутна дадае: — А яшчэ я сябраю з дзядзьчы-

кай, з Кацяй. Яна да мяне найлепей ставіцца... Не тое што гэтыя...

Дзяніс яшчэ раз называе імёны хлопчыкаў, якія толькі што былі сябрамі.

Не ный, каўбой...

На кухні штось грукнула... Дзед разбіў кубак.

— Не ный, каўбой! Я з табой! — словамі з тэлевізара падбадзёрвае ўнук.

— Во ліха! І ў твае мазгі рэклама залезла! — абураецца дзед.

— ...І ў мае, — згаджаецца малы, — і ў маміны... Яна ўчора даражэжны рондаль купіла. Тату сказала, што грошай да палучкі зусім няма.

Тутэйшыя не здаюцца

Дзед вучыць Дзяніса гуляць у шашкі. Пакуль — без поспеху, бо малы ўвесь час прайграе. Вось і цяпер...

— Чаму ў мяне толькі тры шашкі, а ў цябе так шмат? — хмурыцца ўнук, прозна глядзячы на праціўніка і...

Пакуль дзед збіраецца нешта сказаць, набірае ў жмені шашак — ставіць на дошку. Гульня працягваецца.

Як змалку, так і да астанку?

Канана — любімае месца для размоў.

— Дзед, у цябе грошы ёсць? — пытае ўнук.

— Ну, трохі ёсць.
— І бабуля іх не забірае?
— Не... Я сам аддаю...

— Сам? — не верыць малы і праз паўзу дадае. — А ў мяне збіраюць... Вось учора купілі марожанае — рэшту мама забрала. Сёння ў садку закопвалі з Кацяй каляровае шкельца, я знайшоў рубель. Не хацеў аддаваць, але Каця сказала, што ёй вельмі трэба купіць адну цацку...

— Вось так яно ўсё і пачынаецца, — уздыхае дзед.

Наталія Шастакова,

г. Гомель.

ЗРАБІЦЬ ЖЫВАПІС ХРУСТАЛЬНЫМ

Майстар-клас ад Яўгена ШЧАТКО

Прывабнасць мастацтва ў тым, што яно нікога не пакідае раўнадушным. Кожны знойдзе для сябе нешта цікавае: карціны, якія западаюць у самае сэрца, незвычайныя лёсы мастакоў... На адной выстаўцы можна цалкам адчуць бязмежную сілу чалавечага таленту і твораў, якія ён нараджае. «Звязда» разам з галерэяй «АртХаос» вырашылі пазнаёміць усіх з гэтай сілай.

Традыцыйныя абмежаванні мастака ў адным стылі ці жанры — зручная ідэя толькі для падручнікаў па тэорыі мастацтва. У рэальнасці ж, чым больш разнастайнае творчае партфоліа майстра, тым цікавей. Як той казаў, у жыцці трэба паспрабаваць усё. Лагічна, што чым больш таленавітых мастакоў твораў — тым лепш. Гэта пацвярджае і прыклад магілёўскага мастака Яўгена Шчатко, які за сваё творчае жыццё стварыў і мноства шкляных вітражоў, і дзясяткі карцін з уласным непаўторным стылем, і нават творы манументальнага мастацтва.

Усё пачалося з роднай хаты

Нарадзіўся будучы мастак у вёсцы Рамановічы, што на Гродзеншчыне. Бацька — удзельнік Вялікай Айчыннай вайны, мама — маладая завуч у школе. «Тата быў дэмакратычны чалавек, усё нам дазваляў. Мама — сапраўдная камуністка, канкрэтная, цвёрдая. Яна вяла ў мяне рускую мову і літаратуру, і гэта быў самы строгі настаўнік у маім жыцці. Я ўсё правільна адказаваў, выконваю заданні наперад, а яна ўсё роўна мне чатыры ставіць», — успамінае Яўген Іванавіч. Але сваё дзяцінства ён называе залатым. Настаўнікі ў той час мелі даволі добры заробак, таму маглі купіць сваім дзецям шмат чаго. Мы з братам любілі маляваць і малявалі дзе хацелі: на сценах, на мэблі, на лесвіцах... Мабыць, адсюль і пачалася мая любоў да манументальнага мастацтва».

Адна справа — разамлеўваць хату ў дзіцячыя гады, а зусім іншая — рабіць маляванне сваёй прафесіяй. «Мама да канца жыцця лічыла, што мастак — не прафесія. Яна хацела, каб я быў настаўнікам, казала, што вось гэта патрэбная «чалавечая» спецыяльнасць. Але на маё паступленне ў мастацкае вучылішча адраагавала нармальна. Бацька ёй сказаў, што я павінен сам свой лёс будаваць. І мне ніхто не перашкаджаў», — расказвае Яўген Іванавіч.

Мастацкае вучылішча, сталіца, творчасць — што можа быць больш рамантычным... Сваё студэнцтва Яўген Іванавіч на-

зывае самым прыгожым перыядам у жыцці. І, што цікава, са сваімі аднакурснікамі ён да сёння ў добрых адносінах: «Наша група вельмі дружная, і сёння, здаецца, няма больш родных людзей. Мы сустракаемся, маем зносіны. Пастаянна падтрымліваем адзін аднаго».

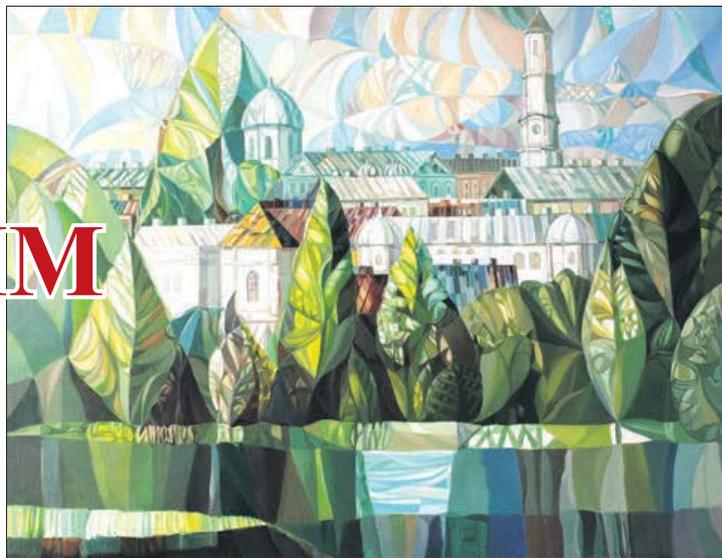
Калі будучаму мастаку было гадоў 12, сям'я пераехала ў Магілёў. Спатрэбілася некалькі гадоў, каб прыжыцца ў гэтым горадзе. Але і родная вёска не адпускала: «Быў момант, калі я ўсё кіннуў, паехаў і ўбачыў, як там усё змянілася. Возера наша было абсаджана івамі, гэта быў асобны свет. Я любіў залазіць на гэтыя івы і назіраць за падводным жыццём. А цяпер іх няма. І ўсё мне там такое чужое стала. Гэта заканамерна, жыццё мяняецца, ідзе наперад».

Спыніць час

Час з яго імкліва сцю і няспынасна паўплываў на непаўторны стыль Яўгена Шчатко.

І гэта сапраўды нешта ўнікальнае. Яго карціны вельмі нагадваюць вітражы, толькі не на шкле, а на паперы. Яны падобныя на яркія мазаікі, дзе цэласная карціна складаецца з мноства маленькіх фрагментаў. Цікава, што свой стыль Яўген Шчатко не лічыць уласным ноу-хаў. Ён тлумачыць гэта тым, што ў жыцці няма нічога новага. Асабліва ў жывапісе, дзе ўсё даўно зроблена і намалевана.

«На карціне можна спыніць час. А можна адначасова паказаць два, тры ці чатыры часавыя адрэзкі. Можна вылучыць адзін фрагмент. А можна аб'яднаць мноства фрагментаў і паказаць працэс іх аб'яднання.

Я люблю бываць на прыродзе і люблю вялікія гарады, дзе ўсё хутка рухаецца, адно перацякае ў іншае і немагчыма вырываць адзін фрагмент. Так, недзе ёсць паршэўнае перспектывы, прасторы. Можна па-свойму парушаць правылі. І праводзіць эксперыменты з часам таксама можна — спыняць ці аб'ядноўваць фрагменты, калі яны даганяюць адзін аднаго. Гэта як у рабоце са шклом, калі некалькі разоў адлюстроўваецца адна і тая ж рэч», — тлумачыць мастак.

Яўген Іванавіч не проста ўгадвае работу са шклом. Гледзячы на яго творы, здаецца, глядзіць праз акно на свет, дзе усё пастаянна мяняецца. І менавіта гэты матэрыял моцна паўплываў на яго мастацкі стыль. Пачалося ўсё ў дзяцінстве, калі бацька зрабіў хлопчыку калейдаскоп. Бітня шкельцы ў трубацы, ствараючы дзіўныя ўзоры, сталі яго любімай забаўкай. Час прайшоў, а любоў да калейдаскопа засталася. За сваю кар'еру Яўген Шчатко зрабіў мноства вітражоў. «Я люблю працаваць са шклом. Праз яго зусім інакш успрымаецца свет. Яно заўсёды выглядае лепш, чым малюнак. Груба кажучы, нават калі выраб зроблены дрэнна, ён будзе прыгожым, бо ўсё блішчыць. За апошнія 20 гадоў свет стаў шкляным у прамым сэнсе. Паглядзіце на большасць пабудов у нашых гарадах. Час дыктуе свае правылі, з'яўляюцца новыя матэрыялы і атрымліваецца зусім іншая эстэтыка, іншае мастацтва. Усё сёння адлюстроўваецца ў шкле».

Калі ўключыць фармалізм і задацца пытаннем, як называецца такі мастацкі стыль, адказу не знойдзеш. Яго не шукае нават сам мастак. «Увесь свет цэльны і дэталізаваны адначасова. Часам у кропельцы вады можна ўбачыць цэлы сусвет. Знаёмства з матэрыяламі падштурхнула мяне зрабіць жывапіс хрустальным, мазаічным з дапамогай колеру і рытму. З дапамогай мазаічнасці я імкнуся зрабіць карціну больш выразнай, адначасова цэльнай і дэталізаванай. Мне цікавая не сама ідэя, а працэс работы, прапісанне дэталю. Тады я амаль не думаю, мая рука сама дыктуе, што рабіць. Карціна ідзе сама. Я магу ў галаве ўявіць адно, а на палатне ўбачыць зусім іншае. Кожны раз адценне, колер, рытм атрымліваюцца іншымі», — разважае мастак.

Аднавадны настрой стварае і музыка. Яўген Іванавіч прызнаецца ў любові да канала «Культура» Беларускага радыё. Як уключыць яго 20 гадоў таму, так і не выключыць. Таму яго карціны пішуцца пад літаратурныя творы, класічную музыку. Можна толькі ўявіць, якая творчая атмасфера пануе ў гэтыя хвіліны ў мастацкай майстэрні... Дарчы, працуе Яўген Іванавіч пастаянна, нават калі няма тэрміновых заказаў ці не плануецца новая выстаўка. «Я не магу не працаваць, у мяне няма выхадных. Я не стамляюся ад работы», — прызнаецца творца.

Па мастацтва — у метро

Сярод творчых інтарэсаў Яўгена Шчатко і манументальнае мастацтва. Карані, зноў жа, з дзяцінства, з размаляваных сценаў хаты. Ён нават двойчы спрабаваў паступаць у Акадэмію мастацтваў, каб атрымаць адпаведную адукацыю. Не

пашчасціла. Але гэта не перашкодзіла яму ствараць карціны не толькі на палатнах, але і на сценах пабудов. Легальна, вядома. Аднак і з не заўсёды законнага стрыт-арту можна выйсці толк, лічыць мастак. Толькі калі гэты стрыт-арт зроблены з розумам і ў добрых мэтах.

Яўген Шчатко дае параду, дзе можна паглядзець выдатныя творы манументальнага мастацтва ўсяго за 80 капеек, — Мінскі метрапалітэн. Яго ён называе музеем беларускага манументалізму. «У метро можна адсачыць усю гісторыю нашага манументальнага мастацтва. Сіняя ветка — гэта 1980—1990 гады. Чырвоная ветка ў бок «Каменнай горкі» — пачатак 2000-х. А тры новыя станцыі — наш час. Я вельмі рады за маладых мастакоў, якія стваралі новыя станцыі. Яны цяпер набралі самую сілу і зрабілі ўсё выдатна. Станцыя метро «Вахцальная» выканана проста цудоўна. Такім павінна быць сучаснае мастацтва».

Заўсёды трэба спрабаваць

У пачатку лютага Яўгену Шчатко споўнілася 60 гадоў. Узрост, калі вопыт сплываецца з гатоўнасцю ствараць нешта новае — і крыху аналізаваць творчасць маладых калег. Да іх ён станцыя з цікавацю і без рэўнасці. Па словах майстра, у мастацтве не можа быць канкурэнцыі, бо ўсе людзі ўнікальныя і кожны стварае сваё.

«Маладзёў павінна праводзіць эксперыменты. Калі людзі нешта ствараюць, значыць, яны так думаюць, іншым нельга прадумваць да гэтага ставіцца. Імпрэсіянізм некалі лічыўся жахам. А сёння ўсе захапляюцца Ван Гогам і яго калегамі. Усе маладыя мастакі стараюцца быць арыгінальнымі, некаторыя недацягваюць, у іншых атрымліваецца лепей. Але творчы працэс ідзе, і гэта важна. У будучыя пастаў першыя вершы таксама прымітыўныя. Некаторыя з іх могуць дайсці і да ўзроўню Шэкспіра. Заўсёды трэба спрабаваць нешта рабіць, і вынік абавязкова будзе. Сёння мастацтва развіваецца, таму што маладзёў стараецца, робіць. Я за іх вельмі рады», — падкрэслівае Яўген Іванавіч. І... адразу ж супярэчыць сам сабе. Ён сцвярджае, што мужчым супрацьпаказана станавіцца мастакам. Прычым мноства: і асаблівы склад характару, асаблівы светапогляд. І самая банальная прычына — фінансавы складнік. Але, мабыць, сіла мастацтва яшчэ і ў тым, што яно не пытаецца, а проста прыходзіць у жыццё чалавека.

Малодшае пакаленне сваёй сям'і Яўген Шчатко пераканаў не звязваць сваё жыццё з мастацтвам, а заняцца сучаснымі тэхналогіямі. Пакуль яны будуць ствараць будучыню, мастак будзе паказаць яе ў сваіх творах. На думку Яўгена Шчатко, нядрэнная крыніца натхнення: «У нас пачынаецца новая цывілізацыя — лічбавая. І гэта ўплывае на ўсё жыццё, у тым ліку і на мастацтва. На разломе жыць хоць і складана, але цікава».

Валерыя СЦЯЦКО.
Фота з асабістага архіва героя.
г. Marinёў.

Унікальныя праекты айчынных анкалагаў

Якія новыя тэхналогіі дапамогуць засцерагчы нас ад раку?

Жваць і не перажываць

ЯК ЗУБЫ ЗВЯЗАНЫЯ СА СТАНАМ УСЯГО АРГАНІЗМА?

Нягледзячы на кавідныя абмежаванні, у Беларусі працягваюць аказваць стаматалагічную дапамогу. Ва ўсіх рэгіёнах створаны выязныя брыгады для хворых на каранавірус, разам з тым у планавым парадку ўрачы працягваюць прыём пацыентаў.

Асноўныя кампаненты для работы ў кавід-умовах для стаматалагічных клінік і аддзяленняў — тэрмаметры, захаванне дыстанцыі, апрацоўка рабочага месца. Акрамя таго, стаматалагічная служба з'яўляецца адной з самых аснашчаных у плане санітарнай бяспекі.

Ва ўсіх рэгіёнах краіны створаны выязныя брыгады па аказанні неадкладнай медыцынскай дапамогі пацыентам з COVID-19. Напрыклад, у Мінску даросламу насельніцтву такую дапамогу аказвае 3-я стаматалагічная паліклініка Мінска, дзіцячаму — 4-я гарадская дзіцячая бальніца.

У 2021 годзе планавая стаматалагічная дапамога не спынялася, і цяпер урачы працягваюць працаваць. Колькасць наведванняў захоўваецца на ўзроўні 2020 года. Летас было каля 13 мільёнаў наведванняў, у 2020 годзе — 12 мільёнаў. Прычым амаль 22 % наведанняў — з мэтай прафілактычных аглядаў, і гэта сведчыць аб тым, што беларусы сталі больш клапаціцца пра сваё здароўе, — расказвае галоўны пазаштатны стаматолаг Міністэрства аховы здароўя, галоўны пазаштатны стаматолаг камітэта па ахове здароўя Мінгарвыканкама, галоўны ўрач 7-й гарадской стаматалагічнай паліклінікі Валерый НЕДЗЕНЬ.

Амаль 102 мільёны рублёў атрымана ў 2021-м ад аказання платных паслуг (80 мільёнаў у 2020-м). У дзяржаўнай стаматалагічнай службе працуе больш за 9 тысяч медыкаў, з іх 37 % урачы-стаматалагі. У цэлым яны складаюць каля 8-10 % ад усіх урачоў.

Як расказала доктар медыцынскіх навук, прафесар 3-й кафедры тэрапеўтычнай стаматалогіі Беларускага дзяржаўнага медыцынскага ўніверсітэта Юлія ДЗЯНІСАВА, сёння стаматалогія знаходзіцца на этапе перазагрузкі на новы ўзровень — мультыдысцыплінарны. Калі раней пры вялікай праблеме да стаматалага-тэрапеўты падключаліся артадонт, артапед, сківічна-тваравы хірург, то сёння гэта ўзаемадзеянне з іншымі медыцынскімі і немедыцынскімі спецыялістамі. Напрыклад, клетачная інжынерыя, лічбавыя і геномныя тэхналогіі. Адным з такіх кірункаў з'яўляецца мультыдысцыплінарная перыданталогія.

Калі з карысцю мы спраўляемся, то хвароба перыядонту — тканак, якія акружаюць зуб, — выходзіць на першы план. У пацыентаў ад 35 гадоў і старэйшых яго распаўсюджанасць складае больш за 95 % — ад лёгкіх формаў гінгівіту да складаных формаў хутка прагрэсуючага перыядантыту. Каля 30 % сярэд хвороб перыядонту — паталагічны працэс, які далёка зайшоў і прыводзіць да хуткай страты зубоў. Прычым людзі маладога ўзросту дастаткова хутка іх страчваюць, — звяртае ўвагу Юлія Дзянісава.

Калі раней перыядантолагі маглі аказаць толькі неадкладную дапамогу — зняць запаленне і выдаліць зуб, то сёння распрацаваны комплекс мерапрыемстваў, якія дазваляюць не толькі захаваць зубы і стабілізаваць паталагічны працэс, але і палепшыць якасць жыцця пацыента.

— Часта хворобы перыядонту і змяненне аб'ёму касцявой тканкі звязаныя з сістэмнай паталогіяй. Напрыклад, гэта можа быць праявы цукровага дыябету, іншай эндарынальнай паталогіі, дэфіцыту вітаміну Д, астэапарозу, пра якія пацыент можа не ведаць, але стаматолаг можа меркаваць і накіраваць да патрэбнага спецыяліста.

У гэтай катэгорыі пацыентаў выкарыстоўваюцца і клетачныя тэхналогіі, калі ўласныя ствалавыя клеткі пацыента даферэнцыруюцца і ўвядзюцца ў выглядзе ін'екцыі, каб павялічыць аб'ём дзясны і якасць касцявой тканкі. Каманда беларускіх стаматалагаў пад кіраваннем прафесара Сяргея Рубніковіча стала піянерам у гэтым кірунку на постсавецкай прасторы.

Сёння часта даводзіцца чуць, што рак са смяротнага захворвання паступова ператвараецца ў хранічнае. Штогод з'яўляюцца сотні новых прапаратаў і метадаў лячэння. І пацыенты з тымі пухлінамі, якія яшчэ ўчора здавалася немагчымым вылечыць, сёння дзякуючы новым тэхналогіям працягваюць жыць. Унёсак у навуковыя распрацоўкі робяць і беларускія анкалагі. Пра іх расказаў намеснік дырэктара па навуковай рабоце РНПЦ анкалогіі і медыцынскай радыялогіі імя М. М. Аляксандрава, доктар медыцынскіх навук, прафесар, акадэмік Нацыянальнай акадэміі навук Сяргей КРАСНЫ.

ПРАГРАМЫ СКРЫНІНГУ ПАШЫРАЮЦА

У нашай краіне ёсць некалькі праграм скрынінгу — ранняя выяўлення раку сярод здаровых людзей, якія не маюць скаргаў. У прыватнасці, гэта выяўленне на пачатковых стадыях раку прастаты, малочнай залозы, шыякі маткі, тоўстай кішкі. Сёння распрацоўкі праграм скрынінгу працягваюцца, рэалізуецца праект па скрынінгу раку лёгкага для курцоў. Адзін раз на год выконваецца нізкадозная камп'ютарная тамаграфія тым, хто курчыць больш за адзін пачак цыгарэт на суткі на працягу ад 15 гадоў.

— Для астатніх катэгорыяў гэта не мае вялікага значэння, бо рак лёгкіх і ў яго выяўленне краіне рэдка, — тлумачыць Сяргей Красны. — Праграма ідзе два гады, і пра вынікі казаць пакуль рана. Праз тры гады яна скончыцца, і можна будзе расважыцца, наколькі эфектыўна яна ў нашай краіне. Аднак ужо цяпер да гэтай праграмы падключыліся міжнародныя арганізацыі — Сусветная арганізацыя аховы здароўя і Міжнароднае агенцтва па вывучэнні раку, якія аказваюць нам метадычную і фінансавую дапамогу і ўдзельнічаюць у даследаванні.

КАЛІ ЎДАЕЦЦА ЗАХАВАЦЬ ОРГАН

Улічваючы, што цяпер выяўляецца вялікая колькасць невялікіх пухлін, айчынныя анкалагі развіваюць яшчэ адзін напрамак даследаванняў — арганазахавальныя аперацыі і мінімальныя інвазійныя ўмяшанні. Адзін з іх — так званая фотадынамічная тэрапія. У Беларусі выпускаецца адпаведны прэпарат — фотасінсібілізатар «Фаталон». Ён унікальны тым, што пераўзыходзіць па сваіх якасцях усе замежныя аналагі. Прэпарат мае ўласцівасць назапашвацца ў пухліннай тканцы, і калі такая пухліна потым апраменьваецца лазерам, пухлінныя клеткі разрываюцца.

— Недахоп гэтага метаду ў тым, што лазер пранікае зусім неглыбока, таму яго выкарыстанне абмежаванае — ён можа прымяняцца толькі пры паверхневых лакалізацыях. Аднак у нас праведзены даследаванні, праўда, пакуль толькі на жывёлах. Яны паказалі, што такога ж эфекту можна дасягнуць з дапамогай ультрагуку і прамянявай тэрапіі з паралельным выкарыстаннем фотасінсібілізатара. Пры гэтым пранікненне і ультрагуку, і прамянявай тэрапіі наштама глыбейшае. Атрыманыя абнадзельныя вынікі, і мы спадзяёмся, што хутка пройдзем да клінічных выпрабаванняў.

Беларускія анкалагі скончылі даследаванне па лячэнні меланомы вока. Калі раней пры такім захворванні вока абавязкова выдалілася, цяпер распрацаваны метады арганазахавальнага лячэння, прычым як пры прывічных меланом, так і пры роўдзючых. Урачы выкарыстоўваюць кантактную прамянявую тэрапію з рознымі лазернымі тэхналогіямі, якія дапаўняюць дадзенае лячэнне фотадынамічнай тэрапіяй.

— Па эфектыўнасці гэтыя метады не саступаюць выдаленню вока, але дазваляюць захаваць орган і часткова зрок. Гэта ўнікальны вынік, ён ужо ўнесены

ў нацыянальныя стандарты, і мы з задавальненнем дзелімся ім з нашымі замежнымі калегамі, бо ў гэтым кірунку ў нас ледзь не самы вялікі вопыт у свеце, — адзначае Сяргей Красны.

РАЗБУРЦЬ ПУХЛІНУ ДАПАМАГАЕ ГАМА-НОЖ

Адносна нядаўна ў Беларусі пачаў прымяняцца такі ўнікальны апарат, як гама-нож, які дазваляе праводзіць так званую радыяхірургію. Крыніца выпраменьвання круціцца вакол чалавека, і прамень вузкім пучком накіроўваецца з розных месцаў у адну кропку, такім чынам пухліна атрымлівае вельмі высокую дозу выпраменьвання. Пры гэтым навакольная тканка, якія атрымліваюць зусім невялікую дозу, не пашкоджваюцца. Так пухліна выдаляецца пры дапамозе лазернага праменя.

Нядаўна ў РНПЦ анкалогіі былі праведзены даследаванні па лячэнні раку ныркі. Звычайна гэта ўстойлівая да прамянявай тэрапіі пухліна, таму раней яна не прымянялася. Цяпер пры дапамозе гама-ножа атрыманы добрыя вынікі як пры пярвочных пухлінах, так і з метастазаў. Такая метадыка прымяняецца ў тры пацыентаў, у якіх з-за спадарожных хвароб немагчыма аперацыя. З дапамогай гама-ножа гэтыя пухліны ліквідуюцца. Першыя пацыенты пражылі ўжо тры гады без рэцыдываў хваробы.

Адметны вынік быў атрыманы пры метастазах у касцяў і галаўным мозгу пры раку ныркі. Пры дапамозе гама-ножа удалася ліквідаваць да 15 метастаз у галаўным мозгу. Першыя пацыенты жывуць таксама ўжо больш за тры гады, раней працягласць жыцця з такімі метастазаў абмяжоўвалася некалькімі месяцамі.

ПЛЮС ШТУЧНЫ ІНТЭЛЕКТ

Новыя метады лячэння асвоены пры распаўсюджаных пухлінах лёгкага. Яны вельмі агрэсіўныя, і, на жаль, не заўсёды ўдаецца іх выявіць на ранняй стадыі. А палюкі побач з лёгкімі знаходзіцца сэрца, буйныя сасуды, пазваночнік, стрававод, то пухліны вельмі хутка ў іх прарастаюць. Аперацыі ў такім разамашчоны пухліны заўсёды суправаджаюцца сур'ёзнымі ўскладненнямі, у тым ліку масіўным крывацёкам. Тут не заўсёды могуць дапамагчы нават хірургі вышэйшай кваліфікацыі.

— Для такіх выпадкаў распрацоўваецца цікавы метады з выкарыстаннем штучнага інтэлекту. Мы ўвядзім у камп'ютар усё даныя абследавання, атрыманыя да аперацыі, і камп'ютар мадэлюе аперацыю. Хірург яе загадаў праводзіць віртуальна, што дазваляе прадугледзець многія рызыкі, — тлумачыць Сяргей Красны. — Тут можа выкарыстоўвацца такі метады, як аўтатрансплантацыя з карпаральнай рэсекцыяй. Лёгкае з арганізма выдаляецца,

аперацыя на ім праводзіцца звонку, а потым орган перасаджваецца назад. Такім спосабам было праапэрыравана ўжо 10 пацыентаў, і мы плануем вялікі навуковы праект, дзе гэты метады будзе стандартызаваны. Для вялікіх анкалагічных цэнтраў гэта будзе выйсце, а для некаторых пацыентаў — шанец выратаваць жыццё.

НОВЫЯ МАГЧЫМАСЦІ КЛЕТАЧНЫХ ТЭХНАЛОГІЯ

Праведзена беларускімі анкалагамі і некалі даследаванняў па клетачных тэхналогіях. У прыватнасці, па CAR-T-клетачнай тэрапіі. Клеткі імуннай сістэмы, T-лімфацыты, вылучаюць з арганізма, «натрэніроўваюцца» супраць пэўнага антыгена, які прысутнічае ва ўсіх пухлінных клетках, і далей такія T-лімфацыты ў вялікай колькасці запускаюць у арганізм для таго, каб яны знішчалі пухліну.

— Цяпер такія тэхналогіі, а яны вельмі дарагія, выкарыстоўваюцца ў развітых краінах свету пры лейказах, дзе пухлінныя клеткі больш-менш аднародныя, маюць адну мутацыю, таму вылучыць антыген і «натрэніраваць» T-лімфацыты наштама прасцей. Пры солідных пухлінах гэта пакуль не ўдавалася зрабіць, бо ўсе клеткі розныя, мутацыі разнастайныя, у адносінах да адных T-лімфацытаў аказваюцца эфектыўнымі, але ў гэты ж час працягваюць расці іншыя пухлінныя клеткі. Мы аб'ядналі намаганні Нацыянальнай акадэміі навук, Цэнтра дзіцячай анкалогіі, гематалогіі і імуналогіі, і РНПЦ анкалогіі і медыцынскай радыялогіі імя М. М. Аляксандрава. Спадзяёмся атрымаць добры вынік у дачыненні да лімфом, — дзеліцца Сяргей Красны.

Яшчэ адзін унікальны праект беларускіх анкалагаў сумесна з амерыканскімі — распрацоўка ДНК-вакцыны. Аналагаў яму ў свеце няма. У аснове вакцыны «Еленаген» выкарыстоўваецца так званая плазма — закальчаваная малекула ДНК, якая не ўбудоваецца ў ДНК чалавека, што вельмі важна. Яна не перадаецца ў спадчыну, не ўплывае на генетычны апарат чалавека і не аказвае таксічнага ўплыву. Вакцына працуе ізалеявана і праз нейкі час выводзіцца з арганізма. У даследаванні ўжо ўключана 110 пацыентаў.

— У іх няма ніякіх лабочных эфектаў, акрамя болю ў месцы ўвядзення. Вакцына ўвядзіцца ўнутрымышцажна кожны тыдзень працяглы час, ёсць пацыенты, якія яе атрымліваюць больш за год. Тое, што яна добра пераносіцца, вельмі важна, бо часцей за ўсё наша анкалагічная лячэнне вельмі таксічнае, яго часта прыходзіцца спыняць менавіта з-за таксічных эфектаў, нягледзячы на тое, што яго прыносіць вынік.

Дзякуючы вакцыне «Еленаген» удалася вылучыць пухліны і метастазы ў пацыентак з вельмі агрэсіўным ракам малочнай залозы і яечнікаў.

Бацькаўшчына

У пошуках страчанага

КАРЭЛІЦКІМІ СЦЕЖКАМІ

Бацькаўшчына... Колькі сыноў і дачок ты выпеставала, адправіла на шырокія прасторы жыцця!.. Вось і на знаёмай усім Карэліччыне, багатай на ураджайныя палеткі, Карэліччыне, якая ўражае сваім ландшафтам, — здаецца, крыніца, што жывой вадой наталіе выбітных дзяржаўных дзеячаў на ўсіх этапах сваёй гісторыі. І сёння сярод высокіх службоўцаў — нямала ўраджэнцаў Карэліцкага краю, вёсак і вёсачак, якія за Мірам і паблізу Навагрудка... А гэтым разам мы пазнаёмімся з мастакамі прыгожага пісьменства — вядомымі і менш вядомымі, з паэтамі, празаікамі, якім Карэліцкая зямля зусім не чужая...

Гартаю старонкі альманаха «Жырандоля»... Сярод аўтараў — берасцейская пісьменніца Раіса Раманчук, якая нарадзілася на Гродзеншчыне — у вёсцы Літараўшчына Карэліцкага раёна. Закончыла Баранчанскую сярэднюю школу, затым — Баранавіцкі тэхнікум лёгкай прамысловасці. Працавала ў Баранавіцкім вытворчым баваяўным аб'яднанні. Аўтар кнігі паэзіі «Сцежка ў дзяцінства», «Рамонкавы ранак», «Звон верасовы», «Дабрыня». А ў «Жырандолі» надрукавана казка Раісы Раманчук «Цікаўны дожджык». Гэтая публікацыя падштурхоўвае да адной ідэі: чаму б не выдаць кнігу анталагічнага характару «Карэліччына літаратурная»?.. Чаму б не аб'яднаць у ёй найлепшыя творы аўтараў, якія тут, у гэтых мясцінах, нарадзіліся, і тых, хто ў розныя гады вандраваў карэліцкімі сцежкамі, а мо і падоўгу жыў, працаваў у гэтым краі.

І тады, несумненна, знойдзецца ў такога кшталту анталагіі месца творам, якія напісалі госці ў ўраджэнцы карэліцкай зямлі — Адам Міцкевіч, Ян Чачот, Вінцэнт Каратынскі, Янка Брыль...

Вінцэнт Аляксандравіч Каратынскі (1831—1891) — з карэліцкай вёскі Селішча. Нарадзіўся ў сялянскай сям'і. Бацька, Аляксандр Каратай, атрымаў вольную ад свайго пана Яна Залескага. Па адукацыі Вінцэнт самавука. Працаваў хатнім настаўнікам, абышоў многія мясціны Навагрудчыны. У 1850—1862 гады быў сакратаром Уладзіслава Сыракомлі. Разам з рускім празаікам Мікалаем Лясковым падарожнічаў па Паўночна-Заходнім краі. Пакінуў пасля сябе многія гісторыка-краязнаўчыя нататкі, у тым ліку і пра Навагрудка, Навагрудскі край, мясціны, блізкія да Карэліч.

Родам з Сіняўскай Слабады — літаратуразнавец і крытык Уладзімір Калеснік (1922—1994). Вучыўся ў Ярэмічах. Сапраўднае літаратурна-мастацкае гняздо.. Уладзімір Калеснік і партызані ў роднай Карэліцкай старонцы. Пасля вайны, скончыўшы філалагічны факультэт Мінскага педінстытута, крыху папрацаваўшы ў Бабруйскім педінстытуце,

Турец. Царква.

Уладзімір Андрэевіч на ўсё жыццё звязваў свой творчы і жыццёвы лёс з Брэстам, Брэсцкім дзяржаўным універсітэтам. Загадваў кафедру беларускай мовы і літаратуры. Выдаў кнігі літаратурнай крытыкі, гісторыка-літаратурных матэрыялаў «Час і песні», «Ветразі Адысея: Уладзімір Жылка і рамантычная традыцыя ў беларускай паэзіі», «Максім Танк», «Янка Брыль», «Тварэнне легенды», «Усё чалавеччае»... Разам з Алесем Адамовічам, Янкам Брылём стварыў кнігу «Я з вогненнай вёскі...», у якой расказваецца пра лёсы жыхароў, спаленых фашыстамі і паліцаямі. Кніга перакладзена на мовы розных народаў свету, выдадзена ў самых розных краінах.

Ярэмічы, Сіняўская Слабада, Рудзьма, Скорычы — «літаратурныя» вёскі. У Скорычах, у звычайнай сялянскай сям'і нарадзіўся паэт Алесь Мілюць (1908—1944). Друкавацца пачаў яшчэ ў канцы 1920-х гадоў у заходнебеларускім друку. З таго часу засталіся вершы «Бярозы», «Покліч», «Мой ідэал», «Вясною». А калі надышло 17 верасня 1939 года і Гродзеншчына, Карэліччына аказаліся ў складзе Савецкай Беларусі, Алесь Мілюць пачаў друкавацца ў стаўцоўскай раённай газеце. Пісаў пра сялянскую долю, апытаў характаваў роднага краю. Сёння вершы А. Мілюця можна прачытаць у калектывных зборніках пасляваеннага часу — «Мы іх не забудзем», «Сцягі і паходні», «Крывёно сэрца», «Ростані волі». Мо прыйдзе час — і творы

Мір. Замак.

з уростца Анатоль Смальянка напісаў у карэліцкай старонцы, дзе ў яго было лецішча. Мне даводзіцца часта быць у гэтым краі. Стараюся

Юр'еўская царква. Былі тут і млыны, і корчмы, і крамы. Побач з мястэчкам — фальварак і маёнтак Ліпніцкіх і Свідзінскіх. У 1887 годзе ў Турцы нарадзіўся празаік, байкапісец Анатоль Дзяржак (быў рэпрэсаваны) і ў 1937 годзе расстраляны). Аўтар кнігі «Пра папоў, пра дзякоў, пра сялян-мужыкоў» (1925), «Міколава гаспадарка» (1927), «Нашы прыцелі» (1928), «Звяры нашых лясоў» (1929), «Бог удвох» (1930), «Усім патроху...» (1930), «Качаргой па абразях» (1930)... У Турцы яшчэ ў дарэвалюцыйныя гады настаўнічаў будучы класік беларускай дзіцячай літаратуры Янка Маўр (1883—1971).

Давайце зазірнем і ў літаратурныя Карэлічы. Першае, па-добраму радуе, нават здзіўляе гарадская

грамадзяніна Гандураса. У выніку ён быў інтэрніраваны ў Францыю, а адтуль усеж трапіў у Асвенцім. Там 1 мая 1944 года загінуў ураджэнец Карэліч пазт Іцхак Кацэнельсан. Яскравым мастацкім сведчаннем фашысцкіх злачынстваў перад яўрэямі з'яўляецца «Песня пра забіты яўрэйскі народ» Іцхака Кацэнельсана. Кампазітар З. Раздоліна напісала па гэтым творы «Рэквіем пра катастрофу»...

Карэлічы — радзіма яшчэ аднаго яўрэйскага паэта, драматурга, публіцыста Дэвіда Эйнхорна (1886—1973), які з 13 гадоў пісаў вершы на іўрыце. Супрацоўнічаў з рознымі перыядычнымі выданнямі. Выдаў у Вільні і Варшаве некалькі зборнікаў вершаў. У 1912 годзе быў арыштаваны за рэвалюцыйную дзейнасць. Пасля паўгода астражнага

карэліцкага паэта, які ў кастрычніку 1944-га загінуў у баі з нямецкімі фашыстамі ва Усходняй Прусіі, будучы выдзены асобнай, няхай сабе і невялічкай кнігай...

З ярэміцкай вёсачкі Рудзьма і празаік, ваенны журналіст Анатоль Смальянка (1936—2014), аўтар раманаў «Дзень і ўсё жыццё», «Забітае каханне», яшчэ добрага тузіна кніг мастацкай і дакументальнай прозы. Пра сваё ваеннае дзяцінства, падзеі, якія адбываліся ў Рудзьме і іншых ваколіцах Ярэміч (дарэчы, ужо пасля Вялікай Айчыннай Анатоль закончыў Ярэміцкую сярэдняю школу), блакаду ў Налібоцкай пушчы расказаў у дакументальнай апавесці «Мы не скарліся». Многія свае творы ўжо ў сталым

Карэлічы. Касцёл.

не мінаць Ярэміч, Турца, Загор'я, іншых паселішчаў паблізу Карэліч. Зазіраю ў мясцовыя праваслаўныя і каталіцкія храмы, праходжаюся рознымі сцежкамі, завітваю на мясцовыя могілкі.

Не так далёка ад Ярэміч і Турца — за 15 км на паўднёвы ўсход, на дарозе Карэлічы — Мір. Вядомасць паселішча мае з XIII стагоддзя. Першая згадка — у Галіцка-Валынскім летапісе. У XVI стагоддзі Турец атрымаў статус мястэчка. Паселішча ўваходзіла ў склад Наваградскага павета, належала Хадкевічам. У XVII стагоддзі ў мястэчку ў адзін час дзейнічалі каталіцкі касцёл, грэка-каталіцкая царква ды праваслаўная драўляная

тапаніміка гэтага невялікага раённага цэнтру. Ёсць тут у вуліц самыя розныя «пісьменніцкія» назвы — Адама Міцкевіча, Францыска Скарыны, Якуба Коласа, Янкі Купалы...

А па-другое... У Карэлічах нарадзіўся яўрэйскі паэт, драматург, перакладчык Іцхак Кацэнельсан (1886—1944). Разам з бацькоўскай сям'ёй Іцхак пераехаў у польскую Лодзь. З пачаткам Другой сусветнай вайны Іцхак Кацэнельсан разам з жонкай і двума сынамі ўцёк у Варшаву. Там трапіў у гета. Супрацоўнічаў з антыфашысцкім падполлем. 14 жніўня 1943 года Іцхака і яго сям'ю дэпартавалі ў Трэблінку. Узрў удзел у паўстанні. Падпольшчыкі зрабілі для паэта дакументы

зняволення вымушана пакінуў Расійскую імперыю. З таго часу жыў у Францыі, Швейцарыі, Германіі, з 1940 года — у ЗША.

Карэліччына літаратурная — гэта і творчыя, жыццёвыя лёсы пісьменніка і акцёра Анатоля Жука, празаіка, літаратуразнаўца Уладзіміра Науумовіча, паэта, дзіцячага пісьменніка і мастака Мікалы Бусько, празаіка Яўгена Крамка... З Карэліч — краязнаўчы пісьменнік Святлана Кошур. Творы многіх мясцовых аўтараў друкуюцца ў карэліцкай раённай газеце. Ёсць у іх публікацыяў цэпльня, роднасць, якія маюць асаблівае прызначэнне.

Кастусь ЛАДУЦКА.
Паштоўкі з калекцыі
Уладзіміра ЛІХАДЗЕДАВА.

Варонка. Сядзіба, пач. XX ст.

«У ДАРОЗЕ»: АЎТАСТОП У ГАДЫ ХРУШЧОЎСКАЙ АДЛІГІ

Адным з першых аўтастопшчыкаў Беларусі быў Адам Мальдзіс

У перыяд хрушчэўскай адлігі беларускае савецкае грамадства перажывала глыбокія змены ў сацыяльна-эканамічнай, палітычнай і духоўнай сферах. Паскораная ўрбанізацыя, паліпавышэнне матэрыяльнага стану працоўных, пераход на 7-гадзінны рабочы дзень і на 5-дзённы рабочы тыдзень, а таксама аслабленне кантролю над асабістым жыццём людзей адбіліся на развіцці іх вольнага часу. Неад'емным кампанентам адпачынку стаў турызм, масавасць якога падтрымлівалася патэрналістычнай сацыяльнай палітыкай, а таксама рэгулярнымі датацыямі, што паступалі з бюджэту прафсаюзаў, а таксама ведамасных і сацыяльных фондаў.

Вялікае значэнне ў фарміраванні масавага турызму ў часы адлігі меў яго прапагандысцкі складнік, які не проста дамінаваў, але з'яўляўся стрыжнем. Так, у якасці сваёй асноўнай задачы створанае ў красавіку 1959 года Беларускае рэспубліканскае турысцкае ўпраўленне ВЦСПС вызначыла «...ажыццяўленне на тэрыторыі БССР турысцка-экскурсійнай работы з мэтай прапаганды сацыялістычнага будаўніцтва і асямянення працоўных з эканамікай, географіяй, прыроднымі багаццямі краіны, гісторыяй і культурай народаў СССР, герояй Грамадзянскай і Вялікай Айчыннай войнаў, а таксама садзейнічання развіццю масавага турызму і экскурсій як сродку выхавання савецкага патрыятызму і арганізацыі культурнага адпачынку працоўных».

Брызентавая штармоўка, «абалакаўскі» заплечнік

Вялікія надзеі ўскладаліся на развіццё самадзейнага турызму як найменш выдатковай для дзяржавы формы забеспячэння гарантаванага савецкім грамадзянам права на адпачынак. Менавіта задачу развіцця самадзейнага турызму ў якасці галоўнай у 1959 годзе ставіў перад камсамольскім актывам рэспублікі вайскова-фізкультурны аддзел ЦК ЛКСМБ.

Жыхары БССР, асабліва інтэлігенцыя і моладзь, з энтузіязмам адгукнуліся на заклік прафсаюзаў і камсамольскага кіраўніцтва. Амаль на кожным буйным прадпрыемстве, у арганізацыі, установе, навучальнай установе былі створаны клубы альбо секцыі турызму. Адным з першых у 1958 годзе распачаў работу клуб турыстаў-альпіністаў БДУ пад кіраўніцтвам дацэнта Фядзенкі. Найбольш актыўныя клубы і секцыі дзейнічалі на МАЗе, Мінскім гадзінніковым заводзе, Віцебскім заводзе радыёдэталяў, у Мінскім акруговым Доме афіцэраў, Інстытуце «Белдзяржпраект», Мінскім медыцынскім інстытуце, Мінскім педінстытуце імя М. Горкага і іншых.

Дзейнічаючы па прынцыпах самазабеспячэння і самаабслугоўвання, групы самадзейных турыстаў ішлі ў паходы па самастойна распрацаваных маршрутах рознай складанасці. У 1957 годзе вучні 32-й сталічнай школы на чале з настаўнікам сплаваліся на чайнах з Мінска да Кіева. У 1959 годзе героямі Баранавіч сталі маладзёны Грабоўскі, Буланенка і Сцяпанюк, якія за 13 дзён даехалі на 42 роўнах з роднага горада ў Крым. Актыўна падарожнічалі па ўсёй еўрапейскай частцы СССР сябры секцыі турызму Цэнтральнага аўтамотаклуба БССР. Пра запатрабаванасць самастойнай формы арганізацыі падарожжаў сведчаць наступныя лічбы: у 1960 годзе па турысцкіх пуцёўках адпачывала больш за 7 тысяч жыхароў рэспублікі, у той час як у самадзейных паходах узяло ўдзел каля 150 тысяч чалавек. У 1964 годзе гэтыя суданосныя выгледы ашча больш кантрастна: на 11 тысяч планавых турыстаў прыпадала 500 тысяч самадзейных.

Масавасць самадзейнага турызму спарадыла на мяжы 1950—1960-х гг. неафіцыйную субкультуру з уласнымі каштоўнасцямі,

сэнсамі, рытуаламі, атрыбутыкай, мовай. Звычайным адзеннем інтэлігента таго часу з'яўлялася брызентавая штармоўка, а вялікі «абалакаўскі» заплечнік — атрыбутам спраўднага рамантыка. Абавязковымі пасажырамі амаль кожнай суботняй і нядзельнай мінскай прыгараднай электрычкі сталі хлопцы і дзяўчаты з заплечнікамі і гітарамі. 1960-я гады стварылі прынцыпова новы вобраз рамантычнага героя — маладшага навуковага супрацоўніка, інжынера ці аспіранта, альтруіста і вандруніка, які спявае пад гітару. У Савецкай Беларусі падобным героем стаў інжынер Мінскага завода імя С. І. Вавілава, альпініст, бард, старшыня першага мінскага клуба самадзейнай песні «Свіцязь» Арык Круп.

Рамантыка вандравак, культ дарогі і разуменне руху як ладу жыцця мелі ўніверсальны характар і падзяляліся «людзьмі з заплечнікамі» як у СССР, краінах сацыялістычнай садружнасці, так і на Захадзе. Для новых рамантыкаў нацыянальная прыналежнасць, месца сталага жыхарства, работа мелі другаснае значэнне. Народжаная ўнутры афіцыйнай культуры з дазволу партыі і камсамолу, беларуская савецкая субкультура самадзейнага турызму ў рэальнасці супрацьстаяла ўладнаму ідэалагічнаму дыскурсу, з'яўлялася формай эскапізму, маніфэствала імкненне да прыроды, спраўдзенага панучыя і шчырых зносін. Нефармальнае турысцкае субкультура нарадыла «самадзейную песню». Напісаная ў 1965 годзе па заказе Міністэрства культуры Вагнера і Алтуховым песня «Светлая звызда. Турысцкая лірычная» не мела ніякіх шанцаў заваяваць сэрцы рамантыкаў, якія спявалі народжаны Арыкам Крупам каля вогнішча неформальных турысцкіх гімн «Всё леса, всё леса Белоруссии».

З раманам Керуака і маршрутнай кніжкай

З развіццём у СССР аўтамабільнага транспарту, у 1960-я гады набыў папулярнасць новы тып самадзейнага турызму, калі турысты, са згоды кіроўцаў, рухаліся на спадарожных аўто. Людзі, якія не мелі ўласнага аўта транспарту, звярталіся да кіроўцаў з просьбамі «падвезці» і раней. Але пасля з'яўлення раману Керуака «У дарозе» (1957) падобны спосаб перамяшчэння ў прастору набыў не толькі вялікую папулярнасць, але і філасофскі сэнс, які вызначыў лад жыцця новай маладзёжнай субкультуры — бітнікаў. Неўзабаве гэтую субкультуру даведвалі ў СССР, дзе са скарачэннямі быў надрукаваны культываваны раман Керуака. Уласцівы яго героям схільнасць да дрэнных звычак, апалітычнасць, дух свабоды, што найбольш красамоўна праявіліся ў вандруічных ладзе жыцця, адразу выклікалі занепакоенасць у партыйных ідэолагаў. Было вырашана ўзяць вандроўкі на спадарожных аўто пад кантроль, запавычыўшы дзеючыю ў Польскай народнай рэспубліцы з 1958 года сістэму іх арганізацыі пад назвай «Аўтастоп».

У 1961 годзе эксперыментальнай базай для стварэння клубу «Аўтастоп» з'явіліся найбольш вестэрнізаваныя і аўтамабільназаваныя прыбалтыйскія рэспублікі, а таксама Ленінградская вобласць. Летам наступнага года, пасля таго як Рэспубліканскае турысцка-экскурсійнае ўпраўленне Белсаўпрафа распрацавала ўласнае Палажэнне аб

перавозцы турыстаў у БССР спадарожным аўта транспартам (па сістэме «Аўтастоп») і выпусціла маршрутныя кніжкі, скарыстацца імі было прапанавана жыхарам БССР. Ажыццявіць падарожжа аўтастопам можна было наступным чынам. Спачатку ў мясцовых турысцкіх, спартыўных ці прафсаюзных арганізацыях (пазней — у кіёсках «Саюздрука») падарожнік павінен быў за 2 рублі набыць маршрутную кніжку, у якой мелася некалькі старонак з адрывнымі талонамі на 2 тысячы кіламетраў. Затым ён выходзіў на дарогу і ўздымаў руку з кніжкай, на вокладцы якой было надрукавана бачнае здалёк чырвонае кола на жоўтым фоне. Па гэтым знаку кіроўца разумеў, што на ўзбочыне знаходзіцца сябра клуба «Аўтастоп», які па заканчэнні паездкі пакіне запоўнены (марка машыны, прозвішча кіроўцы, маршрут, дата) талон на адпаведную колькасць кіламетраў (10, 15, 20, 25, 50, 100).

На турыстаў, якія перамяшчаліся на спадарожных машынах, распаўсюджваліся правілы і прывілы, распрацаваныя для іншых відаў турызму. Напрыклад, падчас перамяшчэння групы яны былі абавязаны скласці маршрутны ліст паходу, ухвалены кіраўніком мясцовай турысцкай арганізацыі. Гэты ліст разам з маршрутнымі кніжкамі даваў права на адпачынак на турбазях і турстыянях, а таксама на дапамозу мясцовых органаў улады і работнікаў ДАІ. Сябры клуба «Аўтастоп», куды прымаліся асобы, старэйшыя за 16 гадоў, павінны былі выконваць правілы дарожнага руху. Ім забаранялася перамяшчацца ўначы, курыць у кабінэ, адцягваць увагу кіроўцаў размовамі, а таксама спяцьці машыну на адлегласць менш за пяць кіламетраў. Падарожнік павінен быў весці барацьбу з браханарствам, самагонаварэннем і «паведамляць аб усім добрым, убачаным на шляху, у рэдакцыі рэспубліканскіх газет». Кіроўцам, якія неслі адказнасць за бяспеку пасажыраў, забаранялася адхіляцца ад вызначанага транспартнай арганізацыі маршруту, а таксама самастойна арганізоўваць групы турыстаў з мэтай атрымаць ад іх больш запоўненых талонаў.

Па заканчэнні сезона «Аўтастоп», які ў 1962 годзе цягнуўся з 15 чэрвеня да 15 кастрычніка, кіроўцы адсылалі незапаўненыя талоны ў мясцовыя аддзяленне клуба, дзе па іх падлізілі розныя каштоўныя падарункі — гадзіннік, фотаапаратаў, веласіпеды і іншае. Галоўны прыз першага сезона 1962 года — мепед — атрымаў кіроўца мінскай аўтакалоны 24—14 Янушкевіч. У той год таксама адзначылі найбольш актыўнага ўдзельніка клуба «Аўтастоп» — рабочага Мінскага гадзіннікавага завода Чуланава, які праехаў за сезон 1962 года больш за 15 тысяч кіламетраў. У цэлым жа вынікі першага сезона «Аўтастоп» у БССР былі даволі сціплыя. З 15 тысяч надрукаваных у рэспубліцы кніжак рэалізавана крыху больш за 1,5 тысячы. Кіроўцы, прызываючыся да «наяўных», таксама не праявілі вялікага энтузіязму, бачачы людзей на ўзбочыне з узятымі кніжкамі.

Адам Мальдзіс у якасці аўтастопшчыка

З мэтай папулярнасці новага спосабу падарожжаў сярод насельніцтва, перш за ўсё — моладзі, ЦК ЛКСМБ абвясціў конкурс на найлепшае апісанне пройдзенага маршруту. Творы пераможцаў друкаваліся ў маладзёжным друку, іх аўтары атрымлівалі прызы. Адным з першых пераможцаў гэтага конкурсу стаў энтузіаст «Аўтастопу», малады супрацоўнік Інстытута літаратуры АН БССР Адам Мальдзіс. Летам 1965 года ён разам з двума сябрамі накіраваўся ў краязнаўчую вандроўку па маршруце Радашковічы — Вілейка — Свір — Астравец — Гудагай — Ашмяны — Ліда — Навагрудак — Мір — Нясвіж. Рамантычнай аўры падарожжа, якая паўстала дзякуючы маладзённым прыродным краідамам, велічным помнікам архітэктуры і шчырым размовам каля вогнішча, адпавядаў вусны часопіс «Аб міжнародным значэнні беларускай літаратуры», з якім вандрунікі, па ўзгадненні з партыйнымі органамі, выступалі ва ўсіх населеных пунктах. Тым не менш народжаны дарогай дух свабоды правакаваў шчырыя размовы пра неразвіццё турысцкай інфраструктуры, заняў банасць культурнай спадчыны і, вядома, лёс беларускай мовы.

У сярэдзіне 1960-х гадоў саюзнае кіраўніцтва турысцкай галіны прызнала рэгіянальныя эксперыменты з «Аўтастопам» паспяхова — толькі ў БССР колькасць кіроўцаў, якія ў ім удзельнічалі з 1962-га да 1964 года, павялічылася ўдвая. Таму было вырашана распаўсюдзіць станочны вопыт на ўсю тэрыторыю краіны. Сезон вандравак на спадарожных аўто быў афіцыйна пачаўся да 9 месяцаў на год. У чэрвені 1965 года Беларускае савет па турызме і экскурсіях сумесна з Міністэрствам аўтамабільнага транспарту БССР прынялі пастанову «Аб арганізацыі перавозак турыстаў у БССР спадарожным аўта транспартам паводле сістэмы «Аўтастоп», якая абавязвала кіроўцаў дапамагаць турыстам. Прадпрыемствы мясцовай прамысловасці распачалі выраб значоў з эмблемай клуба.

На беларускіх дарогах з'явіліся падарожнікі з іншых савецкіх рэспублік. Летам 1963 года нашы журналісты заўважылі ў Беларускай пушчы студэнтаў Ленінградскага электратэхнічнага інстытута, якія рухаліся аўтастопам па маршруце Адэса — Херсон — Сімферопаль — Кіеў — Мінск — Вільнюс — Рыга — Ленінград. Тады ж беларуская маладзёжная газета распавяла пра студэнтаў Вільнюскага ўніверсітэта, якія вярталіся праз Мінск з падарожжа ў Карпаты. Са свайго боку, першыя сябры беларускіх клубу выправіліся ў далёкія вандроўкі за межы рэспублікі. Рабілі яны гэта з дапамогай падарожжых і 2 разы «саюзных» кніжак, на вокладках якіх змяшчалася выява знака «рух без спынення забаронены» ў выглядзе чырвонага трохкутніка ў кола на жоўтым фоне. Увогуле, паводле слоў старшыні Рэспубліканскага савета па турызме Чарнова, у разгар сезона 1966 года з падобнымі кніжкамі па СССР вандравала каля 20 тысяч беларускіх турыстаў, рыбалоў і паляўнічых.

Аўтастопам падарожнічалі не толькі моладзь, але людзі салідных прафесій, некаторыя нават з дзецьмі. Так, увесну 1965 года ў вандроўку на спадарожных аўто па Рускай Поўначы (Пскоў, Ноўград, Ленінград, Кіжы) выправіўся намеснік рэдактара мінскай раённай газеты «Шлях камунізму» Левін разам з сынам. Паспяхова прайсці гэты маршрут журналіст дапамог назапашаны ў папярэднія гады вопыт падарожжаў аўтастопам па Залатым колыце Расіі і Паўднёвым Урале.

Да канца 1960-х гг. ва ўмовах далейшага адзяржаўлення і ідэалагізацыі турысцкай галіны яе кіраўнікі страцілі цікавасць да экзацэнтных спосабаў перамяшчэння ў прастору і фактычна спынілі арганізацыйна-тэхнічную падтрымку «Аўтастопу». Тым не менш частка савецкай моладзі працягнула падарожнічаць аўтастопам неформальна — без кніжак, талонаў і ўзгодненых у парткама «вусных часопісаў», але з раманам Керуака ў заплечніку.

Аляксандр ГУЖАЛОЎСКІ,
доктар гістарычных навук.

Ад пачатку свету

ПАМЕРАМ З АЎТАМАБІЛЬ

Знайшлі акамянеласці трохметровай мнаганожкі

Палеантолагі ў Вялікабрытаніі знайшлі рэшткі гіганцкай мнаганожкі ў адкладах каменна-вугальнага перыяду на поўначы Англіі, па ведамала выданне The Independent.

Гэта аказалася найбуйнейшае з вядомых навуцы беспазваночных за ўсю гісторыю існавання жыцця на планеце. У даўжыню мнаганожка дасягала прыкладна тры метры, а па масе перавышала 50 кілаграмаў. Па словах аднаго з аўтараў работы, навуковага супрацоўніка Кембрыджскага ўніверсітэта Ніла Дэйвіса, акамянеласці выявілі каля адной са скал на пляжы побач з вёскай Хоўвік у Нартумбрыі.

Знаходку зрабілі яшчэ ў 2018 годзе, аднак толькі цяпер расказалі пра яе ў навуковым часопісе Journal of the Geological Society. Навукоўцы распавялі, што выявілі акамянеласці выпадкова,

калі большая частка пясчаніку адкалолася ад скалы. Мнаганожка апынулася «зачыненая» ўнутры, і адзін з даследчыкаў заўважыў гэта, калі праходзіў міма.

Па словах спецыялістаў, істота належала да роду артапалеўраў — самых вялікіх беспазваночных, якія жылі за 100 мільёнаў гадоў да дыназаўраў. Яна была падобная на сучасных мнаганожак, якія складаюцца з некалькіх «звёнаў». Як мяркуецца, у яе рацыён уваходзіла раслінная ежа. Аднак даследчыкі не

выключаюць, што адкрыты імі від Arthropleura, мяркуючы па памерах, мог быць і драпежнікам. Палеантолагі спадзяюцца, што падчас далейшай работы змогуць знайсці адбіткі ротавага апарату адкрытай імі мнаганожкі і ўдакладніць яе становішча ў экасістэмах таго часу.

Даследчыкі адзначаюць, што калісьці на тэрыторыі Злучанага Каралеўства былі іншы клімат, трапічны, а падобныя да знойдзенай мнаганожкі істоты жылі ў лесе недалёка ад вады.

Здароўе на талерцы

ЯБЛЫЧАК АД ДЭМЕНЦЫІ

Навукоўцы расказалі аб прафілактычнай дыеце

Спецыялісты з Барселонскага ўніверсітэта правялі даследаванне і высветлілі, які рацыён засцерагае ад дэменцыі. Аб высновах навукоўцаў гаворыцца ў часопісе Molecular Nutrition and Food Research.

Па даных спецыялістаў, рацыён, багаты на раслінныя прадукты, зніжае рызыку кагнітыўных парушэнняў і дэменцыі ў пажылых людзей. Даследаванне працягвалася 12 гадоў. На працягу гэтага часу навукоўцы вялі назіранне за 842 добраахвотнікамі ва ўзросце старэйшым за 65 гадоў. Яны вывучалі не толькі справядзачы ўдзельнікаў даследавання, але і абаліраліся на вынікі аналізу метабалітаў прадуктаў.

Высветлілася, што высокая канцэнтрацыя метабалітаў какавы, кавы, грыбоў, чырвонага віна, а таксама прадуктаў, багатых на поліфенолы, — яблыкаў, зялёнага чаю, чарніцы, альпійскага чаю, садавіны і гародніны, — зніжала рызыку кагнітыўных парушэнняў. А вось ужыванне падсаладжаль-

нікаў, наадварот, было часцей звязанае з дэменцыяй.

На думку навукоўцаў, асноўным спосабам прафілактыкі кагнітыўных парушэнняў з'яўляюцца змены ў сілкаванні і спосабе жыцця. Калі ў рацыёне прысутнічаюць карысныя для нервовай сістэмы рэчывы, гэта дазваляе засцерагчы мозг і не дапусціць, каб яго работа заўчасна пагоршылася.

Навукоўцы спадзяюцца, што вынікі іх работы дапамогуць стварыць найбольш эфектыўныя прафілактычныя і тэрапеўтычныя стратэгіі для барацьбы з дэменцыяй і іншымі захворваннямі мозга, звязанымі са старэннем.

Каго мы бачым!

«РАЗБЛЫТАЛІ» САВАН

Па муміі аднавілі аблічча старажытнага кіраўніка Егіпта

Навукоўцы пры дапамозе камп'ютарнага тамаграфа даведліся, як выглядаў фараон Аменхатэп I. Аблічча старажытнага кіраўніка Егіпта змаглі ўзнавіць па яго муміі. Аб гэтым піша The Guardian. Аналіз паказаў, што ў фараона Егіпта былі кучаравыя валасы і злёгку выпуклыя зубы на верхняй сківіцы.

Сучасныя тэхналогіі дапамаглі міжнароднай групе фізікаў і археолагаў пацвердзіць аўтэнтычнасць муміі. Да гэтага многія навукоўцы лічылі, што астанкі Аменхатэпа I страчаныя, а ўнутры саркафага знаходзіцца цела пазнейшага фараона.

«Мы віртуальна «разблыталі» саван муміі і вывучылі аблічча фараона. Аналіз паказаў, што Аменхатэп I памёр прыкладна ў 35 гадоў. Яго рост складаў 169 сантыметраў, у яго былі добрыя зубы, а яго цела было ўпрыгожана 30 амулетаў і ўнікальным залатым поясам», — адзначыла прафесар Каірскага ўніверсітэта і адзін з аўтараў работы Сахар Салім.

Вядома, што мумію Аменхатэпа I знайшлі ў 1881 годзе ў гробніцы Дэйр-аль-Бахары на поўдні Егіпта. Саван і іншыя складнікі пахавання захаваліся да нашых дзён у практычна першапачатковым выглядзе.

«Здымкі паказваюць, што вонкава муміфікаваны чалавек быў вельмі падобны на фараона Яхмаса I (бацьку Аменхатэпа I). У яго быў вузкі падбародак, тонкі нос, кучаравыя валасы і злёгку выпуклыя зубы на верхняй сківіцы. Мы не знайшлі ніякіх сведчанняў таго, што ён памёр гвалтоўнай смерцю», — дадала Салім.

На цэле фараона знайшлі мноства пашходжанняў. На думку навукоўцаў, яны былі нанесеныя ўжо пасля муміфікацыі, хутчэй за ўсё, раскардальнікамі гробніцы.

Аменхатэп I быў другім царом 18-й дынастыі і ўзыйшоў на трон пасля смерці свайго бацькі Яхмаса I. Ён кіраваў Егіптам каля 21 года, прыкладна з 1525 да 1504 года да нашай эры.

Біялогія з анатоміяй

ШТО КАЖА БАРСІК?

Даследчыкі выявілі прыкметы псіхapatыі ў хатніх кошак

Большасць хатніх кошак дэманструе прыкметы псіхapatыі. Да такой высновы прыйшлі брытанскія навукоўцы з Ліверпульскага ўніверсітэта Джона Мурса. Вынікі даследавання апублікаваны на партале ScienceDirect.

Для ацэнкі схільнасці гадаванцаў да псіхapatыі эксперты распрацавалі спецыяльнае апытанне, у якім узялі ўдзел 549 уладальнікаў кошак. Удзельнікам прапанавалася адказаць на 46 пытанняў аб паводзінах хатніх жывёл. Напрыклад, у анкету ўключылі пытанні аб гучным мяўканні і бегу па доме без відавочнай прычыны.

Спецыялісты перакананыя: такія прыкметы як адсутнасць раскаяння, непрыязныя адносіны да людзей і іншых жывёл, смеласць, а таксама залішняе рухаль-

ная і «маўленчая» актыўнасць могуць быць прыкметамі псіхapatыі ў кошак.

Тэхналогіі будучыні

ЛІЗНУЦЬ... ЭКРАН

Японскі прафесар стварыў тэлеэкран, які перадае смак

Прылада пад назвай Taste the TV (TTTV) выкарыстоўвае механізм з дзясці ёмістасцяў са спецыяльнымі дабаўкамі, якія пры змешванні ствараюць смак канкрэтнай ежы, перадае Reuters. Затым гатовае рэчыва трапляе на плоскі тэлеэкран — і глядач можа яго лізнуць, каб адчуць смак.

Вынаходнік прылады — прафесар Універсітэта Мэйдзі Хамей Міяшыта. Ён упэўнены, што ў эпоху COVID-19 такія тэхналогіі могуць

дапамагчы людзям лепш узаемадзейнічаць з навакольным светам, а таксама спатрэбіцца самельі і поварам. «Мэта складаецца ў тым, каб даць людзям магчымасць па-

каштаваць нешта на кшталт ежы ў рэстаране на іншым канцы свету, нават застаючыся дома», — кажа навуковец.

Міяшыта працуе з камандай з некалькіх дзясяткаў студэнтаў, і яны ўжо стварылі мноства падобных прылад, у тым ліку відэлец, які робіць смак ежы больш насычаным.

Пра татып TTTV прафесар пабудоваў сам за апошні год. Паводле яго слоў, стварэнне камерцыйнай версіі будзе каштаваць каля 100000 іен.

Сяргей СТАРЫНА.
Фота з адкрытых крыніц.

«ПАСКУДСТВА, БРАТ, І НЕ ПЫТАЙСЯ...»

Сем незвычайных кухараў з беларускіх твораў

«Мы ўсе пісалі пра тое, як «Ганна завыхалася ля печы». А трэба — пра незвычайнае, яркае, таямнічае. Каб нельга было адарвацца ўсю ноч». Так калісь казаў Уладзімір Караткевіч, маючы на ўвазе апырыты стэрэатып пра беларускую літаратуру як пра вясковую, бытавую, не схільную да рамантыкі і чыстай красы.

Але і шараговы працэс гатавання ежы пісьменніцы талент можа ператварыць у яркі і нечаканы вобраз... Давайце разам успомнім, што і як гатавалі героі беларускай літаратуры.

ЯК ЗВАРЫЦЬ ТУМАН

У таго ж Караткевіча шмат сакавітых апісанняў беларускіх страў, часта падказаных ягоным сябрам, гісторыкам Адамам Мальдзісам. Шляхецкія застоллі з ласковым губамі ў воцэце... Юшка, якую часта са смакам вараць героі, — «прырыстную, бурштываную ад тлушчу і ад таго, што цыбулю туды кладуць, зняўшы толькі верхнія сукія жоўтыя лушпайкі». Але самы вядомы «кулінарны» вобраз Караткевіча з'явіўся ў вершы «Заяц варыць піва». Паэт, што называецца, «рэалізаваў метафару». Калі над лугамі ды балотамі плыву густы туман, нашы продкі казалі: «Заяц варыць піва». Вось Караткевіч і ўявіў:

«А я відучым бачу зрокам,
Як ён прысеў каля агню,
Трыгубы, шэры, касавокі,
І піва варыць з ячмяню.
Яліна іскрамі страляе,
А ён прыладзіў кацялок
І трэскай варыва мяшае,
Каштуе, сплёўвае набок.
І піва заяц зварыць густа,
А на закуску — бурачок,
Трава, заечая капуста,
Галін асінавых пучок.
З зайчыхай выгінуць
па маленькай
І дзеткам трохі паднясуць,
Пужлівым галаском таненькім
«Цвіцела морква» завядуць.
Пабачыш — не гані з абсады,
Дай хоць на гэты дзень
спакой,
Павінна ж быць
і ў заяца радасць
Перад халоднаю зімой».

КЛЁЦКІ НА БЯРОЗАВЫМ СОКУ

Знаўцам традыцыйнай народнай кухні быў Якуб Колас. Але сустрэкаюцца ў ягоных творах і кулінарныя эксперыменты. Дзядзька Антось з паэмы «Новая зямля» вырашае давесці, што ўмее гатаваць лелей за жанок, якія «робяць так, як і рабілі, калі пяхком пад стол хадзілі». Якраз вясна, з бяроз дзядзька назбіраў свежага, салодкага соку... Дык ці не выкарыстаць той сок для клёцкаў замест вады, здзівіць пляменнікаў? Надраў бульбы...

«Глядзелі хлопцы, як на дзіва,
Як дзядзька,
цеста замяшайшы,
Качаў галушкі, міску ўзяўшы.
А чыгунок, бы пан пузаты,
Кіпіць, пыхціць,
шуміць заўзята,
Бо не з вадою ён, а з сокам.
Ідзе тут справа ненааркам;
Дзядзька, браце! І чуць толькі
Узнялося булбатачак колькі,
Дык дзядзька зараз стаў
пакрышку
ў чыгунык клёцкі кідаць
з лыжкі...»

Ледзь дачакаліся дзеці, пакуль тыя клёцкі з сокам зварацца... Вось дзядзька зачарпнуў адну, астудзіў, узяў у рот...

«І тут, нікога не сказаўшы,
Як плоне дзядзька,
пажаваўшы!
Трах у чыгунык ён нагоў!
І так абцёрся ён рукою,
Што губы і нос чырвоны сталі
І нават вусы затрашчалі».

Як вы разумееце, кулінарны эксперымент праваліўся, вердыкт яго атрымаўся кароткі, але дужа ёмісты.

«... — Ну, дзядзька, як на смак,
прызнайся?
— Паскудства, брат,
і не пытайся!»

ЯК ЗАСМАЖЫЦЬ З'ЕДЗЕНАГА ЗАЙЦА

У жорсткім апавяданні Максіма Гарэцкага «Смачны заяц» аднаўляюцца сумныя карціны прыгоннага ладу. Стары панскі кухар, аглухлы на адно вуха пасля аплываў ад князя, атрымлівае даручэнне засмажыць забітага на паляванні заяца. Але пакуль стары рыхтуецца, харты таго заяца з'ядаюць. Кухар у роспачы, гатовы засіліцца. Але тут трапляецца яму на вочы адкормлены панскі кот...

«Кухаравы рукі набраліся цвёрдасці, сэрца патроху сціхла калаціцца, і кухароў праца закіпела. Час ад часу кухар шаптаў «Ойча наш», ксціўся-маліўся, абціраў пот і маўкліва, старанна смажыў, перчыў, паліваў...»

Фальшывы заяц атрымаўся смачны як ніколі. Кухара князь і яго госці хвалілі, хоць ён ледзь не ашалеў ад страху. Ну а беднаму дворнаму хлопчыку давядзецца стрываць лупцоўку за знікненне князевых пухнатага ўлюбёнца.

ПАТРАВА, ЯКАЯ «НЕЙК ЗАВЕЦЦА»

Герайна рамана Кузьмы Чорнага «Пошукі будучыні» Волечка Нявадавых засталася адна на гаспадарцы. Маці памерла, а бацька пайшоў на Першую сусветную вайну і знік. Даводзіцца самой і араць, і карову глядаць, і каля печы завіхацца... А тут яшчэ прыйшлі ў хату госці — жаўнер,

які вядзе палоннага захварэлага немца, хлопец-бежанец Кастусь, фельчар, што немца лечыць. Волечцы няёмка, што два дні госці ў хаце, а яна іх не пачаставала... Узялася гатаваць.

«У рухавым клопаце была толькі адна Волечка, малая гаспадыня гэтай хаты, дзе так нечакана сабраліся так не падобныя адзін на другога людзі, далёкія адзін ад аднаго і месцам на зямлі, і прывычкамі, і звычаямі, і жаданнямі, і натурай. У печы зырка гарэў агонь і пры ім кіпеў вялікі гаршчок. Волечка та выходзіла ў сенцы, то зноў уваходзіла ў хату і кожны раз прыносіла то цыбулю, то моркву, то бульбінку, то нейкае карэнне, то лісце і падкідала ў гаршчок.

— Што гэта ты варыш такое? — запытаў фельчар, сочычы за рукавай Волечкай.
— Вару яду.
— А як жа гэтая патрава завецца?
— Нейк завецца, — злёгка прыбянтэжылася Волечка.
— А чым жа ты яе закрашваць будзеш?

Волечка як аслупянела. Нерухома яна стаяла, і твар яе загарэўся чырвоным колерам.
— Малаком, — нарэшце адказала яна так, быццам кожнае слова важнае сто пудоў і цяжка было яго спусціць з языка.

— Як жа ты будзеш гэтую патраву малаком закрашваць, калі ты ў яе цыбулю кідала?
Волечка выбегла ў сенцы, і вочы яе напоўніліся слязямі.
Што рабіць? Сала няма... Наноў паставіць страву, ужо без цыбулі?

Волечку выраतोўвае ад ганьбы Кастусь, які крадма аддае ёй прыхаваны ў торбе крышан сала. Галоўнае для дзядзькі — каб не падумалі, што яна кепская гаспадыня, не ўмее есці гатаваць.

«Волечка частавала іх патравай, якую, можа быць, і сама прыдумала з прычыны сваёй неспрактываванасці ў гаспадыньскіх справах», і ўсе хвалілі.

ПОЛІўКА З БОТАЎ

Чаго толькі не даводзілася спажываць панам Кубліцкаму ды Заблоцкаму, героям чужоўнага фантэзі Пятра Васючэні! «Але ж і жэрлі яны — што ў бяздонны мех тапталі. Пан Кубліцкі на сняданак, бывала, аплятаў засмажанага вепрука. Пан Заблоцкі адным махам мог выпіць цэлую барылу мёду. Нядзіўна, што гаспадарка ў абодвух зьялася на нішто». І асноўнай ежай у паноў ступа рэпа — тое, што лянотныя паны ўмелі так-сяк вырошчываць. Аднойчы влі на абед варголы — то-бок вар голы, кіпень адзін.

«Дажыліся — што адно боты і засталася кінуць у варыва. Бала ў паноў боты дыхтоўныя, са свінячае скуркі, шмальцам падмазанья.

Раскладваюць агонь, набухторваюць вады ў чыгун, скідаваюць боты — і туды ж, у чыгун. Вараць больш як паўдня, тады здымаюць чыгун з агню і сёрбаюць поліўку гэтак спраўна, што насы ўтрыскаці гуляюць. Пад'еўшы, кладуць на лавы і спачываюць. Босыя, затое наетыя ад пуза.

І што, пытаецца вы, ці разбалеліся панскія жываты? Ані. Адно ў пана Кубліцкага, як ён быў далікатнага складу, трохі бурчэла ўсерадзіне. Дык ён злаваўся і доўга вымаўляў пану Заблоцкаму:

— Казаў жа, каб не падбіваў пан боты зялезнымі цвікамі. Драўляныя — яны больш нежняны. Вось як яно было. Было, было дый выпала дно».

ЗАЦІРКА З ВЬЕНЧАНАЙ МУКІ

Яшчэ адна знакамітая страва беларускай літаратуры з'яўляецца ў апавяданні Змітрака Бядулі «Пяць лыжак заціркі». Усё вакол яе і закручваецца. Сялянцы Агаце з дарэвалюцыйнай вёскі пашанцавала: «в'енчэныя ў суседа фунт мукі на зацірку».

Прыгатаванне няхотрай стравы ператвараецца для голоднай сям'і ў вялікае свята, а Агата, якая чаруе каля печы, усім здаецца «валадарнічай».

«Агата ўсё падлівала вады і мяшала зацірку вялікай лыжкай. Нарэшце паставіла на стол.

— Гатова! — крыкнуў весела Антось і давай карабкацца з пяколка.

— Гатова! Гатова! — запішчэлі дзеткі і скакалі, як зайчыкі, да стала, дзе ўжо стаяла вялікая паляўная міска, у якую Агата пераліла зацірку з гаршчка. Густы пахучы пар клубіўся над міскай і павялічываў галодны апетыт шчаслівай у гэты момант сям'і».

Свята сапсула суседка, якая выпадкова завітала ў госці... І тут бачым у дзеянні беларускі народны этыкет. Нельга госця не запрасіць да стала. І хоць кожная лыжка, з'едзеная той някліканай Сямчыхай, сямейнікам баліць, аднак і прагнаць нахабніцу нельга.

ЧАРОЎНЫ САЛДАТКІ КАЦЁЛ

Апавяданне Івана Чыгрынава «За сто кіламетраў на абед» пераносіць нас у трагічныя часы вайны, калі, як успамінае апавядальнік, чыё дзяцінства на тую пару прыйшлося, «галодныя мы, здаецца, былі заўсёды: то харчу не хапала, то солі (не пасаліўшы — не з'яси), то яшчэ якой трастыцы».

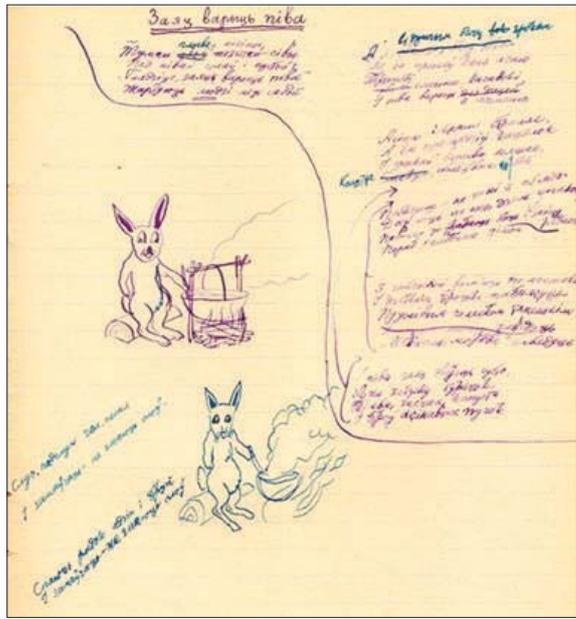
Але быў час, калі дзецім часам удавалася смачна пад'есці. А менавіта ўвосенні сорак трыяго года, «як вярнуліся нашы». Немцаў адагналі, спаленая вёска, жыхары якой перабраліся ў зямлянік, апынулася ў прыфрантавоў палаце, і праз яе часта праходзілі на фронт і з фронту розныя часці.

«Здаралася, што чырвонаармейцы спыніліся на вялікі прывал — проста на вуліцы, паміж зямлянак, — і тады пачынала дыміць кухня, дражнячы пахам усю згаладалую вёску. Варылі нашы салдаты звычайна прасяную кашу на сале, часам макаронавы суп з бульбай. І мы заўсёды чакалі, пакуль салдаты пад'ядуць. Былі ўпаўнены, што ў катле застанецца і на нашу долю. Ды не мала, а добрая палавіна катла. Тады мы падыходзілі да кухні са сваімі посудам — хто з бляшанкай, а хто з чыгунком ці махоткай, — і повар раздаваў астатак ежы».

Аўтар прызнаецца, што толькі калі яны падраслі, зразумелі, чаму ў тым салдацкім катле заўсёды заставалася палавіна кашы і чаму ніколі не падыходзілі да кухні іх маткі. Салдаты, якія б самі ні былі галодныя, пакідалі нешта для мясцовай малечы.

Так што, нават сядучы за стол, можна знайсці падставу ўспомніць з удзячнасцю і спачуваннем сваіх дзядоў.

Людміла РУБЛЕўСКАЯ.

Центр Промышленной Оценки

- ОРГАНИЗАЦИЯ АУКЦИОНОВ
- ОЦЕНКА ВСЕХ ВИДОВ ИМУЩЕСТВА

ИЗВЕЩЕНИЕ О ПРОВЕДЕНИИ ПОВТОРНЫХ ЭЛЕКТРОННЫХ ТОРГОВ

Организатор аукциона	ЗАО «Центр промышленной оценки», г. Минск, ул. Мележа, 5/2, пом. 1703, оф. 5. Сайт в интернете: www.cpo.by
Продавец	ОАО «Смороньагросервис», ул. Тракторная, 64, 231000, г. Сморгонь
Оператор ЭТП	ООО «ИПМ-Консалт оценка», г. Минск, ул. Мележа, 5/2, пом. 1703, оф. 46. www.ipmtorgi.by

Предмет электронных торгов
Мойка (здание неустановленного назначения) общей площадью 250,3 кв. м, инв. номер 443/С-7562. Составные части и принадлежности: двухэтажное кирпичное нежилое здание (А2/к) с отстойником (о). Адрес: Гродненская обл., г. Сморгонь, ул. Тракторная, 85.
Сведения о земельном участке: предоставлен на праве собственности общей площадью 0,7513 га для строительства и обслуживания мойки

Начальная цена с НДС 20 %	63 730,02 белорусского рубля (снижена на 20 %)
---------------------------	--

Задаток 10 % от начальной цены предмета электронных торгов в белорусских рублях перечисляется на р/с BY47 BELB 3012 0028 5000 3022 6000 в ОАО «Банк БелБЭЗ» по адресу: г. Минск, БИК BELBY2X, УНП 191021390, получатель платежа: ЗАО «Центр промышленной оценки»

Срок подписания договора купли-продажи	30 рабочих дней после электронных торгов
--	--

Условия оплаты предмета электронных торгов
 Если между продавцом и покупателем (победитель электронных торгов либо единственный участник электронных торгов, согласившийся приобрести предмет электронных торгов по начальной цене, увеличенной на 5 %) в течение срока, установленного для подписания договора купли-продажи, не достигнута договоренность по срокам и о порядке оплаты предмета электронных торгов, такая оплата должна быть произведена в течение **30 (тридцати) календарных дней** после заключения договора купли-продажи

Электронные торги проводятся в соответствии с регламентом электронной торговой площадки «ИПМ-Торги», размещенным по адресу: www.ipmtorgi.by

Победитель электронных торгов либо единственный участник электронных торгов, согласившийся повысить начальную цену предмета электронных торгов на 5 %, обязан возместить организатору торгов затраты на их проведение и оплатить вознаграждение 5 % от цены продажи лота в течение 3 дней после проведения электронных торгов

Организатор электронных торгов имеет право снять предмет аукциона с электронных торгов в любое время до момента определения победителя электронных торгов без объяснения причин снятия

Предыдущее извещение о проведении электронных торгов опубликовано в газете «Звязда» 02.11.2021 г.

Дата и время начала и окончания электронных торгов:
 Начало торгов: 10.00 28.02.2022 г.
 Окончание торгов: 11.00 28.02.2022 г.
 Торги проводятся на 10 минут с момента подачи ставки, в случае если ставка поступила менее чем за 10 минут до окончания торгов

Дата и время окончания приема заявок: заявки на участие в электронных торгах принимаются по 25.02.2022 г. до 17.00 на ЭТП «ИПМ-Торги» по адресу: www.ipmtorgi.by

Контактные данные	Тел.: +375 17 280-36-37; +375 (29) 317-95-42; +375 (44) 704-92-06. E-mail: auction@cpo.by ; info@ipmtorgi.by
-------------------	--

Центр Промышленной Оценки

- ОРГАНИЗАЦИЯ АУКЦИОНОВ
- ОЦЕНКА ВСЕХ ВИДОВ ИМУЩЕСТВА

ИЗВЕЩЕНИЕ О ПРОВЕДЕНИИ ПОВТОРНОГО АУКЦИОНА

Организатор аукциона	ЗАО «Центр промышленной оценки», г. Минск, ул. Мележа, 5/2, пом. 1703
Продавец	ОАО «Белинвестбанк», г. Минск, пр-т Машерова, 29

Предмет аукциона
Лот № 1 – офис (административное помещение) общей площадью 15,6 кв. м, инв. номер 200/D-193558, по адресу: г. Витебск, ул. Ленина, 22 – 6

Начальная цена с НДС 20 %
 40 920,00 бел. руб.

Обременение по лотам:
 1. Аренда. Подробная информация у Продавца.
 2. Ограничения (обременения) прав на недвижимое имущество, установленные в связи с присвоением ему статуса памятника историко-культурного наследия. Новый собственник материальной историко-культурной ценности обязан в течение тридцати календарных дней со дня приобретения права собственности подписать охранный договор. Невыполнение этого требования является основанием для признания сделки недействительной

Задаток 10 % от начальной цены предмета аукциона перечисляется на р/с BY47 BELB 3012 0028 5000 3022 6000 в ОАО «Банк БелБЭЗ», БИК BELBY2X, УНП 191021390, получатель платежа – ЗАО «Центр промышленной оценки»

Срок заключения договора купли-продажи	не позднее 10 рабочих дней со дня проведения аукциона
Срок оплаты предмета аукциона	не позднее 10 рабочих дней с момента заключения договора купли-продажи. Передача предмета аукциона осуществляется не позднее пяти рабочих дней с момента оплаты предмета аукциона

Порядок проведения аукциона, оформления участия в аукционе, определения лота, выигравшего аукцион, а также возмещения затрат и оплаты вознаграждения за организацию аукциона оговорен в Условиях его проведения, размещенных на сайте организатора торгов: www.cpo.by.

Победителю аукциона (единственному участнику аукциона) обратиться за государственной регистрацией перехода прав на недвижимое имущество после передачи ему имущества в установленном порядке.

Расходы, связанные с организацией и проведением торгов, заключением (удостоверением) договора купли-продажи, в том числе оплатой государственной пошлины, государственной регистрацией договора и перехода права собственности на недвижимое имущество, а также с удостоверением сделки, включая оплату государственной пошлины, несет победитель аукциона (единственный участник аукциона), заключивший договор купли-продажи

Организатор аукциона имеет право снять предмет аукциона с торгов в любое время до объявления его проданным без объяснения причин снятия

Предыдущее извещение о проведении аукциона опубликовано в газете «Звязда» 29.01.2022 г.

Дата и время проведения аукциона	28.02.2022 в 15.00 по адресу: г. Минск, ул. Мележа, д. 5/2, пом. 1703, ЗАО «Центр промышленной оценки»
Дата и время окончания приема документов	25.02.2022 до 17.00 по адресу: г. Минск, ул. Мележа, д. 5/2, пом. 1703, ЗАО «Центр промышленной оценки»
Контактные данные	Тел.: +375 17 280-36-37; +375 29-317-95-42. E-mail: auction@cpo.by

ИЗВЕЩЕНИЕ О ПРОВЕДЕНИИ ГОДОВОГО ОБЩЕГО СОБРАНИЯ АКЦИОНЕРОВ

Годовое общее собрание акционеров

ОАО «Белэнергозащита»

состоится **30 марта 2022 года** в 11.00 по адресу: г. Минск, ул. Монтажных, 12.

Собрание проводится в очной форме. Регистрация лиц, имеющих право на участие в собрании, будет осуществляться в день проведения собрания по месту (адресу) проведения собрания.

Время начала регистрации: 10.00.
 Время окончания регистрации: 10.45.
 Дата формирования реестра владельцев акций Общества, на основании которого будет составлен список лиц, имеющих право на участие в собрании: **15 марта 2022 года.**

ПОВЕСТКА ДНЯ СОБРАНИЯ

- Об итогах финансово-хозяйственной деятельности Общества за 2021 год (отчеты органов управления и контроля Общества) и основных направлений деятельности Общества на 2022 год.
- Об утверждении годового отчета, бухгалтерского баланса, отчета о прибылях и убытках Общества, распределение прибыли и убытков Общества по результатам 2021 года.
- Об утверждении дивидендов за 2021 год.
- Об избрании членов наблюдательного совета Общества.
- Об избрании членов ревизионной комиссии Общества.
- О вознаграждениях и компенсациях расходов членам наблюдательного совета и ревизионной комиссии Общества.
- О внесении изменений в Устав ОАО «Белэнергозащита».

Ознакомление лиц, имеющих право на участие в собрании, с информацией (документами), подлежащей предоставлению при подготовке к проведению собрания, будет осуществляться в рабочие дни и рабочее время с 16 по 29 марта 2022 года по адресу: г. Минск, пр. Бетехлева, 7, а в день проведения собрания – во время и в месте проведения собрания (30 марта 2022 года, г. Минск, ул. Монтажных, 12).

Для регистрации участнику собрания необходимо предъявить документ, удостоверяющий личность, а также, если необходимо, документы, подтверждающие его полномочия; достоверность и/или другие документы в соответствии с действующим законодательством.

УНП 100098854

ОАО «ЦентроСтройОфис»
 (г. Минск, ул. Монтажных, 39-208)

проводит очередное общее собрание акционеров ОАО «ЦентроСтройОфис» в очной форме 21 марта 2022 года в 10.00

Место проведения собрания: ОАО «ЦентроСтройОфис», г. Минск, ул. Монтажных, 39, к. 208.

Повестка дня собрания

- Итоги финансово-хозяйственной деятельности Общества за 2021 год и основные направления деятельности Общества в 2022 году.
- Отчет наблюдательного совета Общества.
- Отчет ревизионной комиссии Общества.
- Утверждение годовой бухгалтерской отчетности Общества за 2021 год.
- О выплате дивидендов и утверждении распределения прибыли Общества за 2021 год.
- Утверждение основных направлений использования чистой прибыли Общества в 2022 году и 1-м квартале 2023 года.
- Избрание членов наблюдательного совета Общества.
- Избрание членов ревизионной комиссии Общества.
- О размере вознаграждения членам наблюдательного совета и ревизионной комиссии Общества.
- Утверждение решений наблюдательного совета.

Регистрация лиц, имеющих право на участие в собрании, будет проводиться в день проведения собрания с 09.00 до 09.45 по адресу: ОАО «ЦентроСтройОфис», г. Минск, ул. Монтажных, 39, к. 208.

Участники собрания должны иметь при себе документ, удостоверяющий личность (представители акционера – документ, удостоверяющий личность и доверенность).

Дата составления списка владельцев ценных бумаг для регистрации участников собрания по состоянию реестра акционеров на 10.03.2022 г.

Время и место ознакомления лиц, имеющих право на участие в собрании, с материалами по вопросам повестки дня общего собрания: с 9.00 до 9.30, в рабочие дни с 01.03.2022 г. по 21.03.2022 г. по адресу: ОАО «ЦентроСтройОфис», г. Минск, ул. Монтажных, 39, к. 208.

УНП 191303207

ПЛЕЩЕНИЦКИЙ СЕЛЬСКИЙ ИСПОЛНИТЕЛЬНЫЙ КОМИТЕТ
сообщает о проведении 22 марта 2022 года открытого аукциона по продаже земельных участков на территории Плещеницкого сельсовета Логойского района

Номер лота	Адрес земельного участка, кадастровый номер	Площадь, га	Инженерная и транспортная инфраструктура	Начальная цена, бел. руб.	Расходы по подготовке зем. документации	Сумма задатка, бел. руб.
Аукцион по продаже земельного участка в частную собственность для строительства и обслуживания одноквартирного жилого дома						
1	Минская область, Логойский район, д. Калого, уч. № 2, земельный участок с кадастровым номером 623275704101000015, целевое назначение земельного участка – для строительства и обслуживания одноквартирного жилого дома	0,1000	Возможность подключения к электроснабжению, имеется подъездная грунтовая дорога	2200,00	Публикация в газете + 449,68 руб.	220,00
2	Минская область, Логойский район, г. п. Плещеницы, ул. Тенистая, 9, земельный участок с кадастровым номером 623255700001002224, целевое назначение земельного участка – для строительства и обслуживания одноквартирного жилого дома	0,1198	Возможность подключения к электроснабжению	9000,00	Публикация в газете + 1 303,12 руб.	900,00

Затраты на строительство, в том числе проектирование, объектов расщепительной инженерной и транспортной инфраструктуры к земельным участкам подлежат возмещению в порядке и случаях, предусмотренных в соответствии с Указом Президента Республики Беларусь от 7 февраля 2006 г. № 72 «О мерах по государственному регулированию отношений при размещении и организации строительства жилых домов, объектов инженерной, транспортной и социальной инфраструктуры».

Задаток (10 % от начальной цены) перечисляется на расчетный счет № BY51AKBB3600619151108000000 в ОАО «АСБ Беларусбанк», БИК банка АКBBVY2X в г. Логойске, УНП 600537220 код платежа 04901, получатель: Плещеницкий сельский исполнительный комитет, УНП 600181684.

Для участия в аукционе необходимо:
 1. подать заявление об участии в аукционе в комиссию по организации и проведению аукционов;
 2. представить квитанцию об оплате суммы задатка;

- предъявить документ, удостоверяющий личность, либо доверенность, выданную в установленном законодательством порядке, либо документ, подтверждающий полномочия должностного лица;
- заключить соглашение с местным исполнительным комитетом или по его поручению с государственной организацией по проведению аукционов.

Всем желающим предоставляется возможность ознакомиться с документацией и с земельными участками, выставляемыми на аукцион. Порядок проведения аукциона оговорен в условиях его проведения.

Аукцион состоится **22 марта 2022 года в 10.00** по адресу: г. п. Плещеницы, ул. им. В. И. Ленина, д. 7, актовый зал. Заявления на участие принимаются по рабочим дням с 8.00 до 13.00, с 14.00 до 17.00 по адресу: г. п. Плещеницы, ул. им. В. И. Ленина, д. 7.

Последний день приема заявлений – **18 марта 2022 года до 17.00.** Контактные телефоны: (801774) 22165, 22335, +375291537313. Наш сайт в интернете: logoyk.gov.by.

ИНФОРМАЦИОННОЕ СООБЩЕНИЕ О ПРОВЕДЕНИИ АУКЦИОНА
ЛОГОЙСКИМ СЕЛЬСКИМ ИСПОЛНИТЕЛЬНЫМ КОМИТЕТОМ (организатор аукциона)
по продаже гражданам Республики Беларусь земельных участков в частную собственность для строительства и обслуживания одноквартирных жилых домов

№ лота	Адрес земельного участка, кадастровый номер	Площадь (га)	Инженерная и транспортная инфраструктура	Начальная цена (бел. рублей)	Размер задатка (бел. рублей)	Затраты на организацию и проведение аукциона (бел. рублей)
1	г. Гостиловичи, ул. Луговая, 5, кадастровый номер 623284601601000368	0,0912	газификация, электрификация, водоснабжение	17 000,00	1700,00	2268,93 + расходы за размещение объявления
2	д. Знаменка, ул. Летняя, 11, кадастровый номер 623284601601000373	0,1147	газификация, электрификация	10 000	1000,00	2105,28 + расходы за размещение объявления

Дата, время и место проведения аукциона: 23 марта 2022 г. в 10.00 по адресу: Логойский район, г. Логойск, ул. Тимчука, д. 6, Логойский сельский исполнительный комитет, контактные тел.: (801774) 28473, (8029) 1779511. Прием документов по 17.03.2022 включительно.

Извещение о проведении аукциона размещено на сайте: Государственного комитета по имуществу: <https://aia.lcna.by>, Минский областной исполнительный комитет: <http://minsk-region.gov.by/ekonomika-i-finansy/zemelnye-uchastki-01>, Логойский районный исполнительный комитет: <http://www.logoyk.gov.by>.

УНП 600181677

Отчет по использованию Местного благотворительного фонда «Дать Надежду» своего имущества за 2021 г.

Местный благотворительный фонд был зарегистрирован в мае 2017 г. Юридический адрес с местом нахождения руководящего органа: г. Бобруйск, здание казармы 9/3 в военном городке № 9 по ул. Кирова.

Учредителем фонда является: гражданин Республики Беларусь Семенчук Владимир Евгеньевич.

Отчет на счетах на 01.01.2022 г. составляет 3427 р. 03 коп. Стоимость имущества фонда за 2021 г. составляет 104 887 р. 81 коп. в том числе Уставный фонд 2 300 р.

Сумма поступлений от проводимых мероприятий в соответствии с Уставом фонда за 2021 г. составляет 102 587 р. 81 коп. Общая сумма поступлений денежных средств (пожертвований) за 2021 год составляет 102 587 р. 81 коп.

Сумма расходов на достижение общественно полезных целей в соответствии с Уставом фонда составляет 85 249 р. 00 коп.

Сумма расходов на административно-хозяйственную деятельность составляет 34 006 р. 00 коп.

Общая сумма расходов денежных средств и иного имущества фонда за 2021 год составляет 119 251 руб. 00 коп.

За 2021 г. иных не запрещенных законодательством поступлений денежных средств на благотворительную деятельность фонда не поступало.

Предпринимательскую деятельность фонд не осуществляет. Унитарных предприятий, хозяйственных обществ фондом не создавалось и в таких юридических лицах фонд не участвует.

УНП 790613339

Коммунальное унитарное предприятие «МИНСКИЙ ГОРОДСКОЙ ЦЕНТР НЕДВИЖИМОСТИ»

СООБЩАЕТ О ВНЕСЕНИИ СЛЕДУЮЩИХ ИЗМЕНЕНИЙ

в извещении о проведении 22 февраля 2022 года повторных торгов с условиями по продаже жилых помещений (квартир), принадлежащих ОАО «Минский домостроительный комбинат» (опубликовано в газете «Звязда» 05.02.2022):

предметы торгов № 1, 2, 3 исключаются из текста публикации в связи с отказом продавца от проведения торгов.

Телефон для справок +375 (17) 360 42 22.
 Адрес в сети интернет: www.mgcn.by.

УНП 190098853

Вясновае ўнясенне ўгнаенняў — найважнейшая частка агратэхнікі большасці раслін. Некаторыя гаспадары чакаюць поўнага раставання снежнага покрыва, а іншыя ўгнояваюць свой сад, агарод і газон проста па снезе. Паспрабуем разабрацца, які ў гэтым сэнс і ці варта так рабіць.

ПАДКОРМКА ПА СНЕЗЕ

Што, дзе і навошта сыпаць

Як гэта працуе

Снег растае, а талая вада пранікае ўглыб глебы, да каранёў раслін. І добра было б, каб яна пранікала туды не проста сама па сабе, а адразу прыносіла караням пажыўныя рэчывы.

Талая вада тэарэтычна нават сама ўтрымлівае ў якасці прымесяў мінімальныя дозы мінеральных соляў і мікраэлементаў, але, вядома, ніяк не з'яўляецца паўнаўартасным падкормкам, а толькі паскарае дастаўку і засваенне раствараных угнаенняў. Напрыклад, тых, што былі загадзя ўнесены ў глебу яшчэ восенню. Але што рабіць, калі восеньскія падкормкі не рабілі? Рассыпаць угнаенні проста па снезе, спадзеючыся, што яны паступяць да каранёў раслін разам з талай вадой, ці дачакацца-такі поўнага сыходжання гурбай і «па-старому» ўносіць падкорм у грунт?

Напрыклад, тыя, хто лічаць, што раскідванне па снежным покрыве прамысловых і самаробных (попел, перагной) угнаенняў забяспечыць адразу два бонусы — паскоранае раставанне снежнага покрыва і падкормлены грунт, — не зусім маюць рацыю. Так, ранній вясной многія з падкормак здольныя паскорыць раставанне снегу днём, але ж ноччу гэтая маса ўсё роўна будзе замярзаць — у выніку на снезе проста ўтворацца ледазная скарынка, якая будзе сыходзіць значна даўжэй, а з адталенымі водамі ўсе пажыўныя рэчывы проста сплывуць, і глеба так і застаецца незапраўленай. Плюс снежнае покрыва па участку распаўсюджана вельмі нераўнамерна — гэта значыць, раставаць яно будзе гэтак жа.

Таму такія раннія падкормкі мэтазгодна ўносіць менавіта па мёрзла-адталай глебе, дзе ў іх ёсць шанцы пры раставанні сапраўды адразу

трапляць у верхні пласт грунту, а не застацца на паверхні высокіх гурбай, адкуль яны банальна вымыюцца ў невядомым кірунку і будуць страчаны для раслін. Менавіта таму восенню, да выпадзення снегу, многія раскладваюць падкормкі ў загадзя выкапаныя паліўныя баразенкі і канавы — каб зімой снег іх запоўніў, а вясной растуць «у патрэбным кірунку», на глыбіню да каранёў, падкормліваючы культуры.

Ці варта спяшацца?

Азотныя ўгнаенні ў пераважнай большасці павінны быць абавязкова закапаны ў глебу для паўнаўартаснага дзеяння — на паветры яны будуць проста часткова выпарвацца без усякай карысці для раслін. Да таго ж, напрыклад, пры няправільным унясенні той жа мачавіны ў глебу ў выніку хімічнай рэакцыі вылучаецца газ ападобны аміяк, які можа пашкодзіць маладыя парасткі, а пры павышанай канцэнтрацыі рэчыва — затармазіць усходжасць насення.

Фосфарныя і калійныя ўгнаенні звычайна цяжкарастваральныя — пры ўнясенні па снезе іх гранулы ў першую чаргу будуць глыбока плавіць снежнае покрыва, а пры павышэнні тэмпературы хутчэй змяюцца «ўбок» яшчэ ў не цалкам раствараным стане і будуць толькі забруджваць навакольнае асяроддзе. Для паўнаўартаснага дзеяння такія падкормкі павінны быць закапаны ў глебу, а толькі затым добра паліць вадой.

Любыя мінеральныя падкормкі з хларыдамі ў складзе ў прычыпле не варта ўносіць вясной, іх трэба выкарыстоўваць толькі восенню — да пачатку вегетацыі хлор павінен выпарыцца, каб не нанесці шкоды раслінам.

Арганічныя ўгнаенні (попел, торф, кампост, гной) тэарэтычна могуць

быць выкарыстаны ранней вясной дадзеным чынам — але хутчэй не ў выпадку бязмэтнага раскідвання па ўсім снежным покрыве ўчастка, а толькі калі будуць змешчаны непасрэдна ў прыствольных кругах, паліўных канавах і г. д.

Камплексныя мінеральныя ўгнаенні (азафоска, аміячная салетра, кальцыевая салетра), дзе элементы змяшчаюцца ў выглядзе лёгкадаступных для раслін злучэнняў, — таксама ў тэорыі могуць выкарыстоўвацца па снезе, але не ўсе (так, азафоска практычна не працуе ў халоднай глебе, а з-за недахопу цяпла нітраты назапашваюцца ў верхнім пласте грунту, затым пры пацяпленні ў момант усмоктаюцца каранямі раслін). Да таго ж пры такім падыходзе дозы ўгнаенняў не разлічваюцца асобна для кожнай культуры, а ўносяцца практычна наўздагад, таму вялікая рызыка «перакарміць» расліны з неперадказальнымі наступствамі.

Яшчэ адно немалаважнае пытанне — шмат які падкормкі (асабліва комплексныя, шматкампанентныя) досыць дарагія, таму іх унясенне спосабам «па снезе», калі вялікая рызыка вымывання і, адсюль, марнавання грошаў становіцца, шчыра скажам, нятаным задавальненнем. Ці варта рызыкаваць — вырашаць вам.

Можна зрабіць выснову, што ў цэлым унясенне ўгнаенняў па снезе часцей за ўсё не зусім мэтазгоднае з-за шматлікіх фактараў: вымыванне і выпарванне, вялікі расход, нераўнамернасць дзеяння, дарагоўля выкарыстання, забруджванне навакольнага асяроддзя і г. д. Таму лепш паклапаціцца пра своечасовае — восенняе — унясенне падкормак і разумнае вясновае ўгноенне раслін у красавіку-маі.

СЁННЯ

Месяц

Поўня ў 19.56.
Месяц у сузор'і Дзевы.

Сонца

	Усход	Заход	Даўжыня дня
Мінск	8.27	18.20	9.53
Віцебск	8.20	18.07	9.47
Магілёў	8.17	18.10	9.53
Гомель	8.10	18.11	10.01
Гродна	8.42	18.36	9.54
Брэст	8.39	18.40	10.01

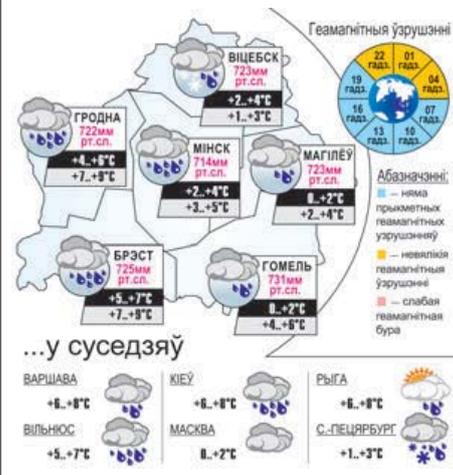
Імяніны

Пр. Ганны, Івана, Мікалая, Рамана, Магілёў, Уладзіміра, Сямёна, Уладзіміра, Уласа, Цімафея, К. Дануты, Данііла, Юльяна.

Фота Анастас КЛЕШЧУКА.

ЗАЎТРА

Даты

Падзеі

Людзі

16 ЛЮТАГА

1162 год — полацкае веча выбрала на княжанне Усяслава Васількавіча.

1892 год — нарадзіўся (в. Выдранка, цяпер у Краснапольскім раёне) Аляксей Сцяпанавіч Кучынскі, беларускі дзяржаўны і грамадскі дзеяч. Удзельнік Лютаўскай рэвалюцыі 1917 года, старшыня салдацкага камітэта 7-га інжынернага палка 9-й арміі. Са снежня 1917 года працаваў у Мсціслаўскім павеце старшынёй павятовага камітэта РКП(б), камісарам юстыцыі, рэдактарам газеты «Думы бедняка». З 1933 года — начальнік сектара Наркамцяжпрама БССР, з 1936 года — в. а. рэктара БДУ.

1902 год — нарадзіўся (в. Бязвержавічы, цяпер у Слуцкім раёне) Рыгор Данілавіч Мурашка, беларускі пісьменнік. Аўтар зборнікаў аповядаў «Прыгранічны манастыр», «Званкі», «Рузікі», раманаў «Сын», «Таварышы» і іншага. У гады Вялікай Айчыннай вайны ўдзельнік мінскага падполля, з 1943 года — у партызанах. Загінуў у 1944 годзе падчас прарыву нямецка-фашыскай блакады партызанаў у Лагойскім раёне.

1925 год — нарадзіўся (г. Васілевічы Рэчыцкага раёна) Іван Навуменка, беларускі пісьменнік і літаратура-

знаўца, акадэмік АН БССР, заслужаны дзеяч навукі БССР, народны пісьменнік Беларусі. У 1973—1982 гадах — дырэктар Інстытута літаратуры АН БССР, у 1982—1992-м яе віцэ-прэзідэнт, з 2002 года — галоўны навуковы супрацоўнік Інстытута літаратуры НАН Беларусі. Апублікаваў больш за 200 навуковых прац, больш за 80 выдадзены асобнымі кнігамі мастацкіх твораў. Аўтар раманаў «Сасна пры дарозе», «Вецер у сонса», «Восенскія мелодыі», «Сорак трэці» і іншага. Лаўрэат Дзяржаўнай прэміі БССР імя Якуба Коласа.

1568 год — Іспанская інквізіцыя вынесла смяротны прысуд усім жыхарам Нідэрландаў.

1704 год — Варшаўская канфедэрацыя зрынула Аўгуста Моцнага і абвясціла Бескаралеўе, што стала прычынай Грамадзянскай вайны ў Польшчы — барацьбы за польскі прастол Станіслава Ляшчынскага, прыхільніка шведскага караля Карла XII, і Аўгуста II — саксонскага курфюрста і саюзніка рускага цара Пятра I.

1893 год — нарадзіўся Міхаіл Мікалаевіч Тухачэўскі, вядомы савецкі палкаводзец, адзін з першых маршалаў Савецкага Саюза, першы намеснік наркама абароны СССР.

НІНА МАЦЯШ:

«За неба ўдзячны будзь зямлі!»

УСМІХНЕМСЯ

— Памятаеш, калі ты захварэла, я пажадаў табе хутчэй папраўляцца?
 — Ну так.
 — Дык вось, ты мяне няправільна зразуме-ла...
 — Вы кажаце, што гэта чыстая воўна, а на бірцы напісана: бавоўна!
 — А мы так моль падманваем.

— А ты б хацеў, каб у цябе знайшлі 11 мільярдаў рублёў?
 — Не! Я хацеў бы, каб яны ў мяне былі, але іх не знайшлі!

